Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ оқшоми

ИЖТИМОИЙ-СИЁСИЙ ШАҲАР РЎЗНОМАСИ

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган. ◉ № 1 (7. 390) ◉ 1991 йил 2 январь, чоршанба ◉ Баҳоси 8 тийин.

ЖУРНАЛИСТЛАР БИЛАН УЧРАШУВ

Янги йил арафасида 31 декабрь куни Ўзбекистон ССЖ Президенти, Ўзбекистон Компартияси Марказий Қўмитасининг биринчи котиби И. А. Каримов жумҳурият оммавий ахборот воситаларининг ходимлари билан учрашди.

Учрашувни Ўзбекистон Журналистлар уюшмасининг раиси, «Халқ сўзи — «Народное слово» газеталарининг бош муҳаррири А. Ғ. Мухторов очди.

Келгуси йили мамлакатда ва жумҳуриятда ҳал этиш лозим бўлган муаммолар тўғрисида, ССЖИ халқ депутатлари тўртинчи Съездининг иш якунлари ҳақида манфаатдорлик билан амалий фикрлашув бўлиб ўтди. Янги Иттифоқ шартномаси, иқтисодий ва ижтимоий дастурларни бажариш билан боғлиқ кенг доирадаги масалалар муҳокама қилинди. Тараққиётимизнинг мана шу масъулиятли ва мураккаб даврида журналистлар ҳал этиши керак бўлган вазифалар тўғрисида гапирилди.

И. А. Каримов журналистларни кириб келаётган Янги йил билан самимий табриклади, уларга янги ижодий муваффақиятлар тилади.

Учрашувда Ўзбекистон ССЖ Олий Кенгашининг Раиси М. И. Иброҳимов иштирок этди.

(ЎзТАГ).

ЛАЪЛИ ТЎРАЕВА ўрта мактабни битириши билан ҳеч иккиланмай «Малика» трикотаж ишлаб чиқариш бирлашмасига ишга келди. Қисқа давр ичида у тўқувчиликни пухта эгаллаб олди. Бу илғор ишчи Янги йилни янги меҳнат зафарлари билан кутиб олди.

И. Шербек сурати.

Сўз—партия етакчиларига

НУФУЗИ ОШАДИ

Ўтган 1990 йилимиз жумҳуриятимиз коммунистлари ҳаётида ҳам туб бурилиш йили бўлди. Ўзбекистон Компартиясининг икки босқичида ўтган XXII съездида Ҳаракат дастури, Устав қабул қилинди, у мустақил партияга айланди. Тошкент шаҳар партия қўмитасига вилоят қўмитаси мақоми берилди. Бу ва бошқа масалалар хусусида мухбиримиз экскаваторларни таъмирлаш-созлаш корхонаси партия ташкилоти котиби Хотам Араббоев билан суҳбатлашди.

— Ҳа, Ўзбекистон коммунистларининг ўз Устави ва Ҳаракат дастурига эга бўлиши жумҳуриятимиздаги барча коммунистлар учун қувончли ҳол бўлди. Айниқса, Ўзбекистон Коммунистик партияси XXII съезди иккинчи босқичида аҳа шу муҳим ҳужжатнинг умумхалқ муҳокамасидан сўнг, тўлдирилган ҳолда қабул қилиниши айни муддао бўлди.

— Ўзингизга маълум, бу йил партия ҳаётида мураккаб ўзгаришлар, яъни коммунистлар ўртасида партиянинг обрўйи ва мавқеи масаласи ҳақидаги, хўжалик ишларига аралашмаслик, партия ташкилотини мустақил ташкилот сифатида ажратиб қўйиш ҳақидаги турли хил фикрлар кўп бўлди. Баъзи кимсалар партия сафини тарк этишди. Сиз етакчи бўлган ташкилот коммунистларининг партия сафларини мустаҳкамлаш борасидаги фаолиятлари қандай?

— Партия нуфузи масаласига тўхталадиган бўлсак, бизнинг корхонада унинг мавқеи анча юқори дейиш мумкин. Сабаби, корхонанинг 130 дан зиёд КПСС аъзолари партия сафларини мустаҳкамлаш, унинг обрў-эътиборини кўтариш ишига ҳисса қўшиб келишмоқда. Йил бошидан буён ташкилотимиз коммунистлари сафи 15 кишига ортди. Айниқса, сўнгги уч ой ичида ўндан зиёд ишчининг ўз истаги билан КПСС сафига киргани эндиликда корхона жамоасининг партиямиз равнақи учун ишонч ва эътиқодининг ортганидан, сафларимиз мустаҳкамлигидан далолатдир.

— Хотам Араббоевич, партияда мураккаб вазият юзага келган бир пайтда шу ташкилотга етакчилик қилиш ҳам осон бўлмаса керак?

— Тўғри. Зиммамизда партия мавқеини мустаҳкамлаш, сафларимизни ўстириш каби мураккаб вазифалар турибди. Бу—юксак масъулият. Кўп жойларда партия ташкилоти билан маъмурият ўртасида тафовут юзага келгани сир эмас. Лекин, дадил айтишим мумкинки, бизнинг корхонада бундай келишмовчиликлар сезилмаяпти. Сабаби, ташкилотимиз билан маъмурият хўжалик ишларини биргаликда бамаслаҳат олиб бормоқда. Мақсадимиз ишчи ва хизматчиларнинг моддий, маиший турмуш шароитларини яхшилаш, мамлакатимизда бозор иқтисодиётига ўтишдек мураккаб бир шароитда уларга қулайликлар яратишдир. Ўзим кўпинча цехларда бўлиб, ишчиларнинг иш шароити ва турмуши билан қизиқаман, ночор, кам даромадли оилаларга корхона жамғармасидан зарур ёрдам кўрсатиш чораларини кўряпмиз.

— Корхона бозор иқтисодиёти шароитларига тайёрми?

— Сув хўжалиги вазирлигига қарашли ташкилот бўлган корхонамиз ҳозирда хўжалик ҳисобининг иккинчи босқичида иш юритмоқда. Ижара пудратига ўтиш учун ҳам қизғин ҳозирлик кўрилмоқда. Янгича иқтисод шароитларида ўз-ўзимизни маблағ билан таъминлаш мақсадида яқинда Хитой Халқ Жумҳуриятининг Урумчи шаҳри билан шартнома туздик. Шартномага кўра биз уларга вазирлигимиз орқали мелиорация ишларини ривожлантиришлари учун ўзимизда ишлаб чиқариладиган техника билан ёрдам берсак, улар бизга кенг истеъмол моллари цехи ишини йўлга қўйишда илғор технология билан кўмаклашишлари лозим. Ҳар икки томон ўзаро келишган ҳолда шартнома шартларини имзоладик. Ҳамкорликдаги корхона ишини йўлга қўйишимиз, янги шароитда муваффақиятли ишлашимиз учун яхши имкониятлар яратади, деб ўйлайман.

— Сўнгги савол: корхона ишчилари ўртасида байналмилал дўстликни мустаҳкамлаш учун нима қилинмоқда?

— Корхонамиз жамоаси—байналмилал. Бизда ўзбек, рус, қозоқ, қирғиз, туркман, татар, украин, белорус каби, жами 17 миллат вакиллари аҳил, иноқ меҳнат қилишади. Корхонада ҳар бир ишчининг қайси миллатга мансуб эканидан қатъи назар, ўз ўрни, ўз мавқеи бор. Ишчи-хизматчиларимиз корхонада ҳам, дам олиш масканларида ҳам бир-бирлари билан дўстона алоқада бўлишади, биргаликда турли муаммоларни ҳал этишади. Корхонамизда асосан экскаватор, қувур ётқизувчи машина, далада яшовчилар учун вагон-уйча ҳамда трактор двигатели каби бир неча хил қишлоқ хўжалиги ва сув хўжалиги учун зарур техника ишлаб чиқарилади. Корхона барча кўрсаткичлар бўйича йилни муваффақиятли якунлади.

Бу йил учун ҳам бир қатор янги технологияларни жорий қилишни мўлжаллаяпмиз. Ишончим комилки, корхона жамоаси, унинг пешқадам коммунистлари бу ишнинг ҳам уддасидан чиқишади.

Суҳбатдош:
Зулфия ДЎСМУҲАМЕДОВА.

ШОДЛИКЛАРИГА ШЕРИК БЎЛДИК

Суратли лавҳа

Марказий кўчаларда, янги-янги даҳаларда қад кўтарган турна қатор биноларга разм ташлаб беихтиёр қурувчилар меҳнатига тасаннолар айтасиз. Ахир уларда озмунча бахтиёр оилалар истиқомат қилишаяптими! Хўш, ўтаётган йилимизда бунёдкорлар шаҳримиз меҳнаткашлари учун қанча уй-жой қуриб беришди экан! Бизни қизиқтирган бу саволга Тошкент Бош қурилиш бошқармасидагилар: «600 мингдан зиёд квадрат метр уй-жой қуриб беришди», деган жавоб қилишди. Агар бу сон белгиланган миқдорда тақсимлаб чиқилса, қанча кишн бошпанали бўлгани-ю, қанча оила ўтган йилда ҳовли тўйини нишонлаганини билиб олиш қийин эмас.

Биз Янги йил арафасида шаҳримизнинг турли даҳаларида, мавзеларида бўлдик. Бу жойларда фойдаланишга топширилган уйларга кўчиб кирган оилалар билан суҳбатлашдик. Уларнинг қурувчиларга билдирган дил сўзлари-ю, баъзи сифатсизликлардан куйиниб айтган гапларини эшитдик.

Дастлаб йўлимиз Юнусобод даҳасининг 5-болалар шифохонаси яқинида бунёд этилган 9-қаватли уйга тушди.

«Бизга шундай бинони қуриб берган қурувчиларга минг раҳмат», деймишади янги уйда истиқомат қилувчилар. 86 оилага мўлжаллаб қурилган бу кошона ўзининг замонавийлиги, гўзал архитектура кўриниши билан ўзгалардан ажралиб туради. Ушбу бинонинг ёнгинасида эса яна бошқаси қад кўтараяпти. Шу йилнинг баҳор ойларида унинг хоналари ҳам оилалар билан гавжум бўлади.

Себзор даҳасидан ўтганимизда ҳартуми кўкка бўй чўзиб турган қудратли кранларга кўзимиз тушди. Бу ерда бўлажак кўп қаватли уйларни тиклаётган ҳиммати баланд бунёдкорлар ғайрат кўрсатиб ишлашаяпти. Улар ҳамшаҳарларимизни етарли уй-жой бинолари билан таъминлаш ниятида бугун кечагидан, эртага бугунгидан самаралироқ меҳнат қилиб суратни оширишаяпти. Бу қурувчилар 2-уйсозлик комбинатининг 4-тиклаш бошқармасига қарашли азаматлардир. Бошқарма бунёдкорларининг фидокорона меҳнати туфайли даҳада шу кунгача кўплаб уй-жойлар қурилиб, фойдаланишга топширилди.

Халқлар дўстлиги шохкўчасида 88 оилага мўлжаллаб қурилаётган 12 қаватли турар-жой биносида «11-баланд уйлар қуриш» трестига қарашли 69 қурилиш бошқармасининг Владимир Петренко етакчилик қилаётган бригада бунёдкорлари тез ва соз ишлашмоқда. Йирик ҳажмли темир-бетон конструкциялардан ташкил топаётган мазкур бинони шу йилнинг иккинчи кварталида фойдаланишга топшириш мўлжалланмоқда.

Чилонзор даҳасининг 30-мавзесида ҳам бу йил кўплаб бинолар қад ростлади. Бу ерда биз Олимжон Қирғизбоев етакчи бригада жамоаси билан танишдик.

— 174 хонадонга мўлжалланган учта уй-жой биносини бир йўла бунёд этаяпмиз, — деди у. — Унинг лойиҳа қиммати 2 миллион 800 минг сўмни ташкил этади. Бинони ўз муддатида топшириш учун астойдил ҳаракат қиляпмиз.

Мавзеда шу йили қуриб битказилган бир нечта кўп қаватли уйларда бўлдик. Уларга кўчиб кирган оилаларнинг ҳаммаси дил сўзларини изҳор этишди.

Қоратош микрорайонининг кўриниши ҳам янада ўзгача. Бу ерда йил давомида бешта ўн икки қаватли бино ўз бағрига хонадонларни қабул қилди. Бунёд этилаётган яна еттита бинода эса шу кунларда пардозлаш ва тиклащ ишлари кетаяпти.

Микрорайоннинг лойиҳаси «Ташгипрогор» институтининг 4-устахонаси хизматчилари томонидан ишлаб берилган. Устахонага таниқли меъмор Р. А. Хайруддинов раҳбарлик қилмоқда. Микрорайон эса унинг бошчилигида чизилган лойиҳа бўйича қад ростлаяпти.

— Қоратошдаги эски Бешёғоч кўчасини сақлаб қолишга ҳаракат қилдик, — дейди меъмор бизга. — Чунки унинг эски қиёфаси қандай эканлигини келажак авлод ҳам билиши лозим. Кўчанинг икки четига миллий ҳунармандчилик дўконларини бунёд этишни режалаштирганмиз.

Микрорайонда донгдор қурувчи Тўлқин Саиғов бошлиқ бригада аъзолари бошқа жамоалар қатори фаол меҳнат қиляпти. Қурувчилар Янги йил арафасида яна бир бинони фойдаланишга топширишибди. Шу куни бу уйга оилалар кўчиб киришаётган экан. Биз улардан меҳнат кексаси Х. Носиров, кўп болали она Ҳ. Муҳамедовалар билан танишдик.

— Янги йилни янги уйда кутадиган бўлдик,— дейишди улар ўз қувончларини яширолмай. — Янги йилнинг пойқадами қутлуғ келгани шу-да.

Шу куни биз ҳам уларнинг шодликларига шерик бўлдик.

М. КОМИЛЖОНОВ.

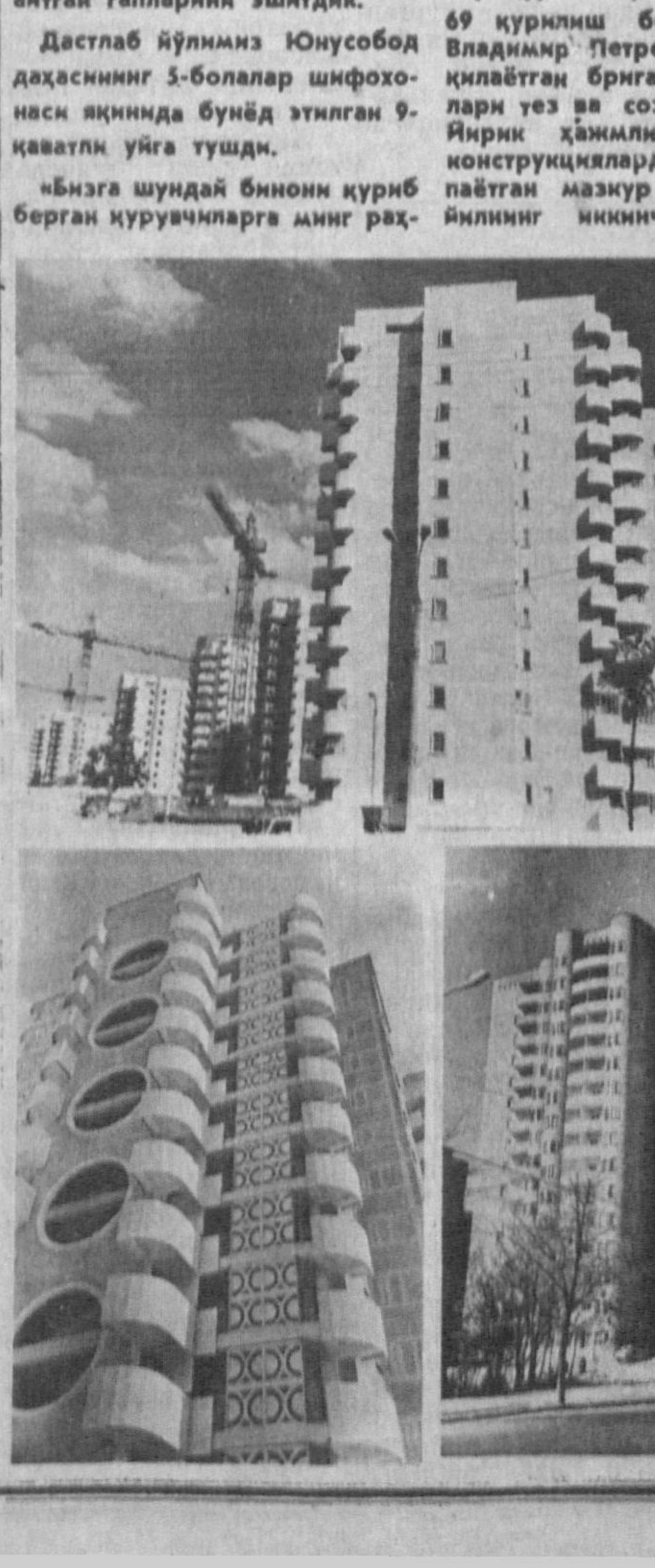

СУРАТЛАРДА: фойдаланишга топширилган янги уйларни кўриб турибсиз.

Ҳ. Мирзакаримов суратлари.

ТО Бугунги кун нафаси

ЖУМҲУРИЯТИМИЗДА

◉ Ўзбекистон ССЖ Президентининг фармонлари билан М. М. Маликов жумҳурият адлия вазири, Э. А. Муродов молия вазири, Э. Ж. Боқибоев ССЖИ Давлат банки Ўзбекистон жумҳурият банки бошқарувининг раиси, М. Й. Исломов қишлоқ хўжалиги вазири қилиб тайинландилар.

◉ Жумҳурият энергетика ва электрлаштириш вазирлигида Ўзбекистоннинг 2010 йилгача бўлган энергетика дастури муҳокама этилди.

МАМЛАКАТИМИЗДА

◉ Киев ҳарбий округида Кавказорти ҳарбий округи ва Каспий флотилиясига ҳарбий хизматга фақат кўнгиллилар юборилмоқда.

◉ Эстония ҳукумати олтита йирик корхона, шу жумладан «Балтика» тикув бирлашмаси, Таллинн шаҳар таксопаркини хусусий мулк эгаларига сотишга қарор қилди.

ХОРИЖДА

◉ Ироқ ўзи босиб олган Қувайтни ҳимоя қилиш учун жангга тайёр эканлигини маълум қилди. Бунинг учун у 17 ёшлиларни ҳам ҳарбий хизматга чақирди.

◉ Франциянинг Лион шаҳрида шахмат бўйича жаҳон биринчилиги учун сўнгги ўйинда дуранг натижа қайд қилингандан сўнг якуний ҳисоб 12,5:11,5 бўлди. Шундай қилиб, жаҳон чемпиони унвонини сақлаб қолган ва ушбу биринчиликда ғолиб чиққан Г. Каспаров бир ярим миллион доллар пул мукофоти, бир миллион доллар турадиган бриллиант соврин, А. Карпов эса 900 минг доллар пул мукофоти оладиган бўлдилар.

Бугунги кун нафаси ТО

НАЗОРАТ-ТАФТИШ КОМИССИЯСИ РАЁСАТИДА

Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар ташкилоти назорат-тафтиш комисссияси раёсатининг навбатдаги мажлиси бўлиб ўтди. Унда «Тошкент шаҳар партия қўмитаси мафкура бўлимида хизмат ҳужжатлари, фуқароларнинг хатлари ва аризалари билан ишлашнинг аҳволи тўғрисида»ги масала муҳокама этилди.

Бу ишда муайян ижобий ўзгаришлар билан бир қаторда баъзи камчиликлар мавжудлиги ҳам кўрсатиб ўтилди. Шаҳар партия қўмитаси томонидан қабул қилинган қарорларнинг тўлиқ назорат қилиши таъминланмаслиги ҳоллари учраб турибди. Бўлим ходимлари жамоаларда, ноҳия партия қўмиталарида амалий масалаларни ҳал қилишни ташкил этишга етарлича эътибор бермаяптилар.

Тошкент шаҳар партия қўмитаси мафкура комиссияси бўлим ходимлари билан мустаҳкам алоқа ўрнатмаган. Шу сабабли айрим масалаларнинг амалга оширилиши эътибордан четда қолаяпти.

Бўлимда фуқароларнинг баъзи хат ва аризалари асоссиз равишда узоқ муддат кўриб чиқилади. Бу бўлимда ходимларга талабчанлик зарур даражада эмаслигидан далолат беради.

Раёсатда ушбу масала юзасидан қабул қилинган қарорда бўлим раҳбарларининг диққат-эътибори мавжуд камчиликларга қаратилди, ижрочилик интизомини мустаҳкамлаш зарурлиги кўрсатиб ўтилди.

Мажлисда назорат-тафтиш комиссиясининг 1991 йил биринчи квартали иш режаси тасдиқланди, коммунистларнинг уларга берилган партиявий жазоларни олиш тўғрисидаги аризалари кўриб чиқилди.

Раёсат мажлисида Тошкент шаҳар партия қўмитасининг котиби Х. М. Абдураимов сўзга чиқди.

«ТОШКЕНТ ОҚШОМИ» ВА «ВЕЧЕРНИЙ ТАШКЕНТ» РЎЗНОМАЛАРИ 1966 ЙИЛ 1 ИЮЛДА АЗИМ ШАҲРИМИЗДА ҲАСАН-ҲУСАНДЕК ДУНЁГА КЕЛИБ, ҚАРАНГКИ, ҲИСОБ-КИТОБ ҚИЛИНСА, ДЕЯРЛИ ЙИГИРМА БЕШ ЁШГА ҚАДАМ ҚЎЙИБДИЛАР.

Чорак аср! Айтишга жуда осон! Лекин Шарқнинг Қуёш шаҳри шу давр ичида не-не қувонч-ташвишларни, тарихий воқеа-ҳодисаларни, аллома-ю-зукколарни, меҳнати зафарли кишиларни кўрмади дейсиз! Буларнинг ҳаммасида «Оқшом» рўзномалари ҳамшаҳарларимизнинг энг яқин дўсти, ҳамдами, ҳамдарди ва жонкаш-жафокаши бўлиб хизмат қилди. Тошкент зилзиласи авжи давом этиб турган даҳшатли кунларда яралган «Оқшом» рўзномалари одамлар дилига дармон, дардига малҳамдек бўлиб, ҳар бир хонадонга дилкаш суҳбатдош тарзида кириб борди.

Рўзноманинг ўша, 1-сонида шоир Султон Акбарий «Меҳнаткаш шаҳрим» шеърида бундай деб куйлаган эди:

Оқшомларинг хайрли бўлсин
Меҳнаткашим,
Бетиним
Тошкентим,
Тош-метиним!
Минг яхши кунингда ҳам,
Бир ёмон кунингда ҳам,
Жоним сенга парвона.

Шаҳримиз тарихини, шу кунги нафасини, меҳнаткаш халқнинг турмуш тарзини «Оқшом» баҳоли-қудрат ўз саҳифаларида мунтазам ёрқин ёритиб келяпти. Агар йигирма беш йилда олам юзини кўрган «Оқшом» рўзномалари рисола тарзида жам қилинса, юзлаб жилд жонли тарих китобига айланади, ҳар бир жилд эса қомуснома каби Тошкентимиз тарихи ва ҳозирги ҳаётидан туганмас мазмун-маълумотлар беради.

Гапни шу ўринда мухтасар этиб, «Оқшом» рўзномаси солномасини назардан ўтказиб, кўздан кечирсак фойдадан ҳоли бўлмаса керак. Рўзноманинг минг-минглаб мухлислари, муштарийлари, содиқ шинавандалари, шу билан бирга ёш, навқирон авлод бундан чорак аср муқаддам «Оқшом» саҳифаларида ёритилган дилкаш манзумалар, қадри йўқолмаган ҳаётий воқеа-ҳодисалар ва ҳикмат дурдоналари билан қисқача такрорий танишиб борсалар деган умидимиз бор. Шу маънода «Тошкент оқшоми»: 1966—1991» рукуни билан чорак аср ичида рўзномада чоп этилган мақолалардан баъзи намуналарни ёритиб борамиз. Қуйида «Тошкент оқшоми»нинг биринчи — дебоча сонида машҳур ёзувчи ва шоирларимиз — Ойбек ва Ғафур Ғуломнинг рўзноманинг илк сони чиқиши муносабати билан таҳририятга йўллаган дил сўзларини шинавандаларимиз диққатига ҳавола этдик.

◉

ОЙБЕК,
Ўзбекистон халқ ёзувчиси.

ТАБРИК ВА ИСТАК

Оқшом сўзини ҳам, оқшомнинг ўзини ҳам севаман азалдан. Оқшом шабадаси жонга роҳат бағишласа, уфқдаги ғруб кўнгилда ҳисларни чайқатади. Газетамиз «Тошкент оқшоми» ҳам ҳақиқатан Тошкентнинг оқшоми каби гўзал, сермазмун бўлсин-да, ҳар ким «Тошкент оқшоми»ни Тошкент ғруби каби ўқисин.

◉

ҒАФУР ҒУЛОМ,
Ўзбекистон халқ шоири.

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

Шу номда бир газета чиқадиган бўлди. Биргина оқшом эмас, кун бўйи ташаккур!

Янги газетанинг янги ходимлари, «ирим учун бир нима ёзиб беринг» деб тиқилинч қилиб қолдилар. Ҳаммаси ҳам ўз қўлимизда тарбия топган йигитчалар. Йигитнинг раъйи қайтгунча, шайтоқнинг бўйни узилсин.

Шогирдларимнинг ҳурмати учун кеча оқшом қуйидагиларни машқ қилиб қўйдим:

Йилнинг ҳар тўрт фасли тўрт туман зебо,
Бир-биридан сўлим, дилкаш, беғубор,
Товуслар кўкламнинг жомаси дебо,
Биллур нораларда қуёш болққан қор.
Ёзнинг иссиғидир ҳаёт бешиги,
Ҳиндистон филини ҳам терлатолган дам.
Кузнинг дастурхони учмоҳ эшиги,
Анорлар гулхани яноқларда жам.

Ана шу тўрт фаслнинг ҳар куни бизнинг азиз Тошкентимиз оқшомини томоша қила келган киши, сиҳат-саломатлик билан, ҳасса ушламай, жуда узоқ яшайверади. Саксон тўртга кирганда ўз яшаб ўтказган минг ойлик умрига атаб тўй қилиб беради.

Ҳовли саҳнига йигирма иккита патир сиғадиган катта тандир қурилади. Колхоздан етти арава ғўзапоя сўраб олинади. Етти пуд гуруч элитадиган катта дахсараки дошқозон ўрнатилади. Самоварчи Анвар чўлоқнинг саккиз челаклик катта самовари қайнатилади. Бир кило оқпар қора чой, бир кило 95-кўкчой, ярим пуд қанд, манглайи оқ тамғали қора қўчқор сўйилиб, ўз тенгқурлари, маҳалла, қуйи гузар, қариндош-уруғлар чақирилиб, юртга ош берилади. Азонгача тарақ-базм, даврада Тамарахоним, Юнусвой «Қаро кўзим»ни чўзиб туради, биронтанинг бурни қонаса ман жавобгар.

Тунов оқшом Анҳор қирғоғида увитиб, ботиб бораётган қуёшнинг сувдаги майда тўлқинларда жилваланган шуъласини кузатиб ўтирар эдим. Юз қадамча наридаги ўрта қирғоқда, мажнунтол тагида қумридай кукулашиб ўтирган бир жуфт ёшга кўзим тушиб қолди. Сании худди, жуда ҳавасим келди, байт:

Бевафо умр экан, ўтди-ю кетди,
Сувда қалқиб борган қизил олмадай.
Тонг ўтди, кун ўтди, оқшом ҳам етди.

Агар анов шўх қиз ўз йигити қулоғига шивирлаган сўзидан чорак жумласини менгинага шивирласа, агар шу икки новжувон ўз кулгиларидан икки пардасини менга ҳадя қилсалар, 72 бандлик шеърни шу оқшомда сайраб турган тўрғай тингунча ёзиб берардим. Ана шу катта шеърдан нақдгина бир ғазали шу бўлур эди:

Оташин ишқдан тўлиқдир доимо жомим менинг,
Соядек, ёнимда ёндош дўстим-илҳомим менинг.
Шом қуёшин шуъласидан бу тўқилган тўр эмас,
Зар балиқлардан умидвор ташлаган домим менинг.
Бу ғазални ёдлаб ол-у, гулни уз, чаккангга тақ,
Мингта ошиқ, мингта маъшуқларга инъомим менинг.
Умрнинг тонгтин кун ўрта чоғини хўб куйладим,
Нурли мисраларни кутгай бахтли оқшомим менинг.
Юзга кирмак мўлжал олсанг, сабр қил юз йилгача,
Қирқ ўғил-қизга бибидур гул-гуландомим менинг.
Тошкент оқшомин ёзиш ният эди, хуллас калом,
Шеър ёзмоққа фаранг Ғафур Ғулом номим менинг.

Дўст билан обод уйинг

ҚОНДОШ ВА ЖОНДОШМИЗ

МЕН БИР ОДДИЙ ИШЧИМАН. КЕЙИНГИ ВАҚТЛАРДА ШАҲРИМИЗДА ЖУМҲУРИЯТИМИЗНИНГ БОШҚА ВИЛОЯТЛАРИДА, МАМЛАКАТИМИЗНИНГ БИР ҚАНЧА НУҚТАЛАРИДА МИЛЛАТЧИЛИККА АСОСЛАНГАН ТЎҚНАШУВЛАРНИНГ РЎЙ БЕРАЁТГАНЛИГИ МЕНИ ТАШВИШГА СОЛАДИ.

Хўш, нимага шундай бўлаяпти? Ўйлаб ўйимга етолмайман. Балки бунга сўнгги йилларда юзага келган тақчилликлар, етишмовчиликлар сабаб бўлмаяптимикин деймэну, лекин ўтмишдаги қаҳатчилик, очарчилик, Улуғ Ватан уруши йилларидаги қийинчиликлар даврида ҳам ҳамма миллатлар тинч-тотув ва иноқ яшаб келишганини эслаб яна бу фикрдан қайтаман.

Шу ўринда онамнинг илгери гапириб берган бир ҳикояси эсимга тушди. Улуғ Ватан уруши йиллари эди. Немис-фашист газандалари мамлакатимизнинг анча ҳудудларини босиб олган. Ўша жойлардан жумҳуриятимизга ҳам кўплаб кишилар бошпана излаб кела бошлаган. Уларнинг кўпчилиги ёш болалар эди. Онам турган маҳаллага бир неча ёшларни беришган.

Маҳалладагиларнинг ўзлари оч-яланғоч бўлишига қарамай, шу ўсмирларни ўз боқимига олишган. Кейин ўша болалар маҳаллага қўшилиб, ҳатто баъзи бирлари ўзбеклашиб ҳам кетишган.

Бу мисолни келтиришимдан мақсад одамларда қадр-қиммат юксак бўлгани, гарчи улар ўзларининг қоринлари оч, устлари юпун бўлсада, ўзгаларга яхши муносабатда бўлганликларини яна бир карра исботлашдан иборатдир. Ҳозир ҳам кўпчилик одамлардан ўша меҳр-оқибат кўтарилгани йўқ. Буни мен ишлаётган Тошкент қишлоқ хўжалик машинасозлиги бирлашмаси жамоаси мисолида кўрса бўлади.

Кўп миллатли корхонамиз жамоаси ўз олдиларига олган режа ва мажбуриятларини ҳамма вақт ортиғи билан бажариб келмоқда. Бунга мисол тариқасида бирлашманинг шу йил ўн бир ойлик режаларини олайлик. Товар маҳсулотларини ишлаб чиқариш бўйича шу даврдаги режа 101,5 фоизга бажарилди. Шартнома мажбурияти эса 100 фоизга адо этилди.

Бирлашманинг бу муваффақиятларга эришишида оз бўлсада, бизнинг бригадамиз аъзоларининг ҳиссалари ҳам бор албатта. 30 кишилик жамоамиз ўз зиммаларига олган юмушларни вақтида бажариб келмоқда.

Жамоада ўзбеклар билан бир сафда рус, татар, қозоқ, корейс каби бошқа миллат вакиллари ҳам ишлашади. Мисол учун корейс И. Пак, рус С. Зомова, қозоқ Г. Раҳмонова ва бошқалар бир оила фарзандларидек аҳил ва иноқ меҳнат қилишади. Бу байналмилал бригаданинг ибратли ишлашлари ҳамда ўзаро дўстона муносабатлари бутун бошли бирлашманинг оғзига тушган. Мисол тариқасида бригаданинг кундалик ҳаётидан бир лавҳа келтирмоқчиман.

Бундан анча илгари жамоамиз аъзоларидан бири Олег деган йигитнинг ҳаётида бахтсиз ҳодиса юз берди. У касалхонага тушиб қолди. Унинг ҳаёти хавф остида эди. Соғайиб кетиши учун қон топшириш керак эди. Бригадамиз аъзоларидан кўпи ўшанда ҳеч иккиланмай унга керагича қон беришганди.

Унинг дўстлари Олегнинг йўқлигини билдиришмади. Кундалик топшириқларни худди олдингидек ошириб бажараверишди. Бунинг устига жамоанинг ҳар бир аъзоси кун ора шифохонага бориб бемор дўстимиздан хабар олиб турди. Ширин сўзлари билан Олегнинг тезда соғайиб кетишига ёрдам беришди.

Биз ўзбеклар халқимизнинг миллатчи бўлганини ҳеч қачон билмаймиз. Шундай экан, сўнгги вақтларда марказий матбуот саҳифаларида Ўзбекистондан бошқа миллат вакиллари қувиб чиқарилаётганлиги ҳақидаги даъволар бўҳтондан бошқа нарса эмас. Чунки, ўзбек халқи ҳамиша меҳмондўст бўлиб келган.

Янги йилда мен жумҳуриятимизда яшаётган барча инсонларга, уларнинг миллату элатидан қатъи назар бахт-саодат, тинч ва тотув ҳаёт тилайман.

Убайдулла ТОШПЎЛАТОВ,
ишчи.

Истеъмол буюмлари манзурми?

ХАРИДОРГИР БЎЛСА ҲАМ ПЕШТАХТАДА ТУРСИН

БУНДАН уч йил муқаддам пальто қидириш баҳонасида шаҳримизнинг учтўрт йирик савдо дўконларида бўлишимизга тўғри келганди. Ўшанда чет элларда тайёрланган ва ўзимизнинг маҳаллий корхоналар томонидан тикиб чиқарилган турли пальтолар дўкон пештахталарини тўлдириб ётганининг шоҳиди бўлгандик. Харидорлар бу маҳсулотларнинг сарасини танлаб олишарди. Харид қилинган маҳсулот эса албатта чет элники бўларди. Ўзимизники эса тахи бузилмай тураверарди.

Яқинда яна пальто излашга тушдик. Афсуски бу сафар хорижникини эмас, балки ўзимизнинг «Қизил тонг» тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмаси маҳсулотини қидирдик. Уч кунлик вақтимиз бекор ўтди. Бормаган дўконимиз қолмади. Сотувчилардан сўрасак «Вақти-вақти билан келиб туради. Устидан чиқиб қолмасангиз ололмайсиз»», деб жавоб беришади.

Нега шундай? Балки чет эл маҳсулотлари камайиб қолгани учун «Қизил тонг»ники талашдир. Дафъатан хаёлимизга келиб қолган шу саволга жавоб топиш учун дарҳол бир неча харидорларни саволга тутдик. Уларнинг жавоблари бир хил бўлди. «Йўқ, маҳсулотнинг қадри унинг қаерда тайёрланганида эмас, балки пишиқ-пухталиги ва замон талабига жавоб бера олиши билан ўлчанади». Бу сўзлардан маҳаллий корхоналар маҳсулоти сифати ошаётганлигига шаъма борлигини уқиб олиш қийин эмас, албатта.

«Қизил тонг»чилар ҳузурига боришимизнинг сабаби ҳам шу. Корхона бош инженери Шарифа Юсупова билан суҳбатимиз қисқа бўлди.

—Кечирасизлар, йиғилишга шошиб турибман. Ойлик кўрсаткичларимиз ёмон эмас. Учинчи чорак якуни бўйича бирлашмамиз Иттифоқдаги турдош корхоналар ўртасида биринчи ўринни эгаллайди. Режани ортиғи билан адо этдик. Агар шартномачиларимиз буюртма бўйича маҳсулотларни ўз вақтида етказиб берганларида бундан ҳам яхши кўрсаткичларни қўлга киритган бўлардик. Муаммоларимиз жуда кўп. Аёллар пальтоси ёқасига тикиладиган мўйна маҳсулотлари ҳам Россиянинг турли шаҳарларидан келтирилади. Бировга қарам бўлсанг қийин экан. Баъзан тайёр пальтога ёқа кутавериб кўзимиз тўрт бўлиб кетади. Наҳотки шундай корхонани ўзимизда ишга туширишнинг иложи бўлмаса. Бу масала билан албатта тегишли мутасадди ташкилотлар қизиқиб кўрсалар ёмон бўлмасди.

Кейин корхона касаба уюшмасининг раиси Маъмура Одилова бизни қизиқтирган масалалар билан таништирди.

— Корхонамиз ҳозирги йирик ишлаб чиқариш бирлашмасига айлангунга қадар катта йўлни босиб ўтган, — дейди бизга умумий тушунтириш бериб М. Одилова. — У 1907 йилда ташкил қилинган. 1975 йили уч корхона таркибида ишлаб чиқариш бирлашмасига айланди. Бир йилда ўртача 110 миллион сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилади. 2400 ишчи бор. Бу ерда 105 ихтирочи, 215 мураббий ишчи меҳнат қилишади. Бирлашма ишчи ва хизматчиларига қулай шароитлар яратиб бериш маъмурият, касаба уюшмаси аъзоларининг диққат марказида. Бизда асосан аёллар ишлашади. Уларнинг кўпчилигининг ёш болалари бор. Оналарнинг оғирини енгил қилиш мақсадида корхонамиз қошида болалар боғчаси ишлаб турибди. Хушманзара жойга ўрнашган пионер лагеримиз ёз бўйи кичкинтойлар билан гавжум бўлади. Тиббий қисм, маданият саройи, кутубхона ишчилар хизматида. Корхонамиз ҳовлисидаги ошхонада мазали таомлар тайёрланади. Сабзавот ва саноат моллари дўконларидан керакли маҳсулотларни харид қилиш мумкин.

Танишувимиз корхонанинг конструкторлик бўлимидан бошланди. Бу ерда янги моделлар устида иш олиб борилларди. Вера Николаевна Васильченко бошчилигида тўққиз мутахассис куну тун аёлларимиз учун мавсумий ва чиройли пальтолар яратиш ташвиши билан банд. Улардан бири Тановар Абулқосимовани суҳбатга тортамиз.

— 1987 йили тўқимачилик ва енгил саноат институтини қизил диплом билан битириб шу жамоага ишга келганман. Ўтган муддат ичида ўз устимда ишладим. Олган билимимни тажрибада мустаҳкамладим. Устоз конструкторлардан ўргандим. Яқинда тажриба алмашиш йўли билан Францияга бориб келдик. У ерда бир неча корхоналарда бўлдик. Ҳаммасида иш асосан компьютерлар зиммасига юклатилганини кўриб «Қани энди бизнинг корхоналаримизда ҳам иш шундай ташкил этилса», деган хаёлга бордик. Сафаримиз бесамар бўлмади. Корхонамизга франциялик мутахассисларни таклиф этдик. Улар билан биргаликда бирлашмамизда компьютерлар бўлими ташкил этилди.

Бўлимга Светлана Николаевна Антипова раҳбарлик қилади. Мўъжазгина хонага кирдик. Компьютер қурилмалари экранидаги турли чизмалар билан қизиқдик.

— Булар янги яратилажак мода бўйича тикиладиган пальтолар учун сарфланадиган материаллар нормаси, — дейди бизга Светлана Николаевна, — Компьютер нормани аниқ белгилаб бергандан сўнг уни бичув цехига оширамиз. У ердаги махсус машиналар худди шу қолипдаги норма бўйича материалларни бичишади.

Бошланган жараённинг навбатдаги босқичи қандай бажарилиши бизни қизиқтирди. Шунинг учун бичув цехига ўтдик. 87 ишчи меҳнат қиладиган бу участка тамоман янги техника билан жиҳозланган десак янглишмаймиз. Бу ерда Испания, ГДР, Япониядан келтирилган машиналар ишлаб турибди. Янги қурилмаларни ўрнатишда жамоага франциялик мутахассислар яқиндан ёрдам беришган.

— Ҳар бир бичув машинасида олдин 12 киши ишларди. Янги техника иш бошлагач шунча одамнинг меҳнатини бир киши бажарадиган бўлди, — дейди цех бошлиғи Раиса Константиновна Мишчерикова.

Қандай қилиб? Ушбу саволга жавоб топиш учун техникани моҳирлик билан бошқараётган аёллар ҳаракатига зимдан назар ташлаймиз. Мана улкан машинанинг текис қисмига керакли бўлган матолар устма-уст ўралган. Қурилманинг «қўл» қисми юқоридан пастга ҳаракат қилиб учли игначалар билан материални турли бўлакларга ажратиб кесади. Диққат қилиб кузатсангиз бу кесимлар орасида пальто учун ишлатиладиган ёқадан тортиб, то белбоққача бўлган қисмларни учратасиз. «Ақлли машина» кесим материалларни якка-якка ҳолда эмас, балки уларнинг бир қанчасини жамлаб, сўнг назоратчига узатади. Назоратчи Назира Одилова ҳар бир бўлакларни синчковлик билан кўздан кечириб, сўнг номерлайди. Назирахоннинг ишга келганига ҳали кўп вақт бўлгани йўқ. Лекин у қисқа муддат ичида жараённи тўла ўзлаштириб олибди. Унинг чаққон ҳаракатлари ҳар қандай киши диққатини ўзига тортади. Тушлик вақтида Н. Одилова билан суҳбатлашдик.

— Ёшлигимдан тикувчиликка ҳавас қўйгандим, — дейди у. — Бу касбга меҳримнинг ортишига онам сабабчи бўлганлар. Чунки у киши «Малика» ишлаб чиқариш бирлашмасида тикувчи бўлиб ишлардилар. Оиламиз аъзоларининг ҳаммаси ишчи. Дадам «Миконд» заводида ишлайди. Опаларим 1-пойафзал ишлаб чиқариш бирлашмасида, укаларим эса турли корхоналарда меҳнат қилишади.

25 миллат аъзолари ишлайдиган корхонанинг бу цехини бирлашманинг байналмилал оиласи деб аташар экан. Бу ерда тер тўкаётганларнинг ҳаммаси аҳил ва иноқлик билан бир мақсад йўлида ишлашади. Биз суҳбатлашган Назира Одилова ҳам биринчи навбатда устози Светлана Дедованинг номини ҳурмат билан тилга олди. «Менинг жонкуяр мураббийим шу киши бўладилар. Касбимни тезда ўзлаштириб олишимда Света опамнинг хизматлари катта» деди у. Жамоанинг ўз илғорлари бор. Улар Фотима Шахаева, Сабоҳат Иногомова, Васила Исломова кабилардир. Бу рўйхатни яна истаганча давом эттириш мумкин.

3-тикув цехи корхонанинг фахри. Бу ерда ўз касбининг усталари бўлган 200 хотин-қиз дастгоҳларни бошқаришади. Техника қурилмаларининг ҳаммаси деярли янгиланган. Ҳатто дазмоллайдиган ва пресслайдиган ускуналар ҳам яқинда ўрнатилган. Иш конвейер усулида жорий қилинган. Автомат узатгичлар материалларни, тикиб битказилган пальтоларни бир дастгоҳдан иккинчисига узлуксиз етказиб бериб туради. Уларни ҳаракатга келтириш учун қурилманинг тугмачаси босилса бас. Ҳар қандай жараён бир зумда бажарилади.

Биз бир кунлик кўрсаткич билан қизиқдик.

— Бирлашмамизда кунига 10—12 минг аёллар пальтоси тикиб чиқарилади, — дейди Маъмура Одилова. — Шунингдек эркаклар учун 300 га яқин, болалар учун эса 500 атрофида пальтолар тикилади. Ҳар йили 300 хилдан ортиқ аёллар пальтоси тайёрланади. Модаларимиз тез-тез ўзгариб туради. Йилига уларнинг 90 фоизи янгиланади. Айни кунларда 124, 214, 312 моделдаги пальтоларимиз севиб харид қилинмоқда. Юринглар, яхшиси экспериментал цехига кирайлик. У ерда тайёрланган янги модалар билан танишасизлар.

Цех муҳандиси Мўътабар Орипова бизни янги мода бўйича дастлабки нусхалари тикилган аёллар пальтоси кўргазма хонасига бошлади. Ушбу хонада ўзимизни чет эл маҳсулотлари билан тўлдириб ташланган кўргазма залига кириб қолгандек ҳис этдик. Ранг-баранг пальтолар хонани тўлдириб турибди. Уларнинг шу ерда — ўзимизда тайёрлашганига ишонгингиз келмайди. Агар шу маҳсулотлар чет элники билан баб-баравар дўконларга чиқарилса борми, хорижники қолиб ушбу маҳсулотлар қўлдан қўлга ўтиб кетиши аниқ.

— Бу модалардан кўпларини сотувга ҳам чиқардик, — дейди М. Одилова.

— Нега бўлмаса дўконларда кўринмайди улар?

— Мана шунисига биз ҳам ҳайронмиз. Лекин одамлар устама нархларда қайлардандир сотиб олиб кийишяптику. Нарх-навонинг ошиши ҳақидаги шов-шувлар кўпчилик ҳамшаҳарларимизни шоширий қўйди. Шунинг учун улар нима кўринса суриштирмай харид қилишяпти. Янги йилдан ҳаммаси изга тушиб кетади, — дейди М. Орипова.

Бизнинг ҳам шу сўзга қўшилгимиз келади. Ишқилиб шундай бўлсинда. Шу ниятда (гарчи бироз олдинроқ бўлса ҳам) «Қизил тонг»чилар ҳузуридан чиқиб тўғри марказий универсал дўконига бордик. Бу ерда бирлашманинг қай турдаги маҳсулотлари сотилаётгани билан қизиқдик. Дўконнинг эркаклар пальтоси бўлими ҳали ҳам қашшоқ. Бу ерда осиб қўйилган 2—3 хил маҳсулотдан ўзга буюм кўринмайди. Харидорлар ноилож кўнгли тўлмай уларни сотиб олишяпти.

Аёллар бўлими эса анча гавжум. «Қизил тонг»нинг маҳсулотлари ҳам ондa-сонда кўзга ташланади. Лекин улар биз бирлашмада кўрган янги нусхадаги буюмлар эмас. Бироқ ранги бироз паст бўлган бу маҳсулотларнинг ҳам сотилиши чаққон.

— Пальтонинг яхшиларидан йўқми,— сўраймиз сотувчи қиздан.

— Янги йилдан кейин хабар олинг,— дейди у.

Ҳа, яхши ният ярим мол. Лекин бир нарсани тан олмай ҳам иложимиз йўқ. Албатта замонавий модада сифатли қилиб тикилган буюм пештахтада турмайди. Бир зумда қўлма-қўл бўлиб кетади. Бугун «Қизил тонг»чилар ишлаб чиқараётган маҳсулотга талаб катта экан, аввало бирлашмани бу муваффақият билан табрикламоқ керак. Лекин талабга қараб ўша маҳсулот ҳажмини ҳам ошириб боришни унутмаслик лозим. Шундай қилиш керакки, маҳсулот ҳам харидоргир бўлсин, ҳам пештахтада турсин.

М. КОМИЛЖОНОВ.

СУРАТЛАРДА: корхонанинг 3-тикув цехи партия ташкилотининг котиби тикувчи Раъно Қурбонова; қудратли машиналарни бошқараётган Г. Каримова ва М. Солдатова; ёш конструктор Тановар Абулқосимоваларни кўриб турибсиз.

Х. Мирзакаримов суратлари.

Тажриба алмашишди

ЎЗБЕКИСТОН ОЛИМЛАРИНИНГ ХИТОЙЛИК ҲАМКАСБЛАРИ БИЛАН ИЛМИЙ-АМАЛИЙ АЛОҚАЛАРИ КЕНГАЙИБ БОРМОҚДА.

Ўзбекистон ССЖ Фанлар академияси сейсмология илмгоҳи жамоаси ҳам Хитой олимлари билан қўлни қўлга бериб, самарали кузатишларни амалга оширмоқдалар.

Ўзаро келишувга биноан хитойлик мутахассислардан бир гуруҳи яқинда Ўзбекистонда бўлиб, ушбу илмгоҳ иш тажрибалари билан яқиндан танишдилар. Илмгоҳнинг сейсмотектоника лабораторияси фаолияти уларда катта қизиқиш уйғотди. Лаборатория мудири Р. Иброҳимов бу ерда ҳозир олиб борилаётган изланишлар ва уларнинг илмий-амалий аҳамияти тўғрисида меҳмонларга батафсил гапириб берди.

Жуда самарали бўлган шу учрашув ва фикр алмашувлардан сўнг ўзаро ҳамкорликка доир ҳужжатлар имзоланди. Уларда ер ости силкинишларини аниқлаш ва сейсмик районлаштириш масалаларини биргаликда ўрганишга асосий эътибор берилди. Ўзбек олимлари ёрдами билан кучли ер қимирлайдиган зоналар бўйича хариталар тузиб чиқиш ҳам кўзда тутилди.

А. АКБАРОВ.

Виктор Иванович Степанов йигувчилик касбини 23 йилдан бери ардоқлаб келаётган илғор ишчилардан саналади. Уни «Таштекстильмаш» заводи жамоаси ҳурмат билан тилга олади.

СУРАТДА: В. Степанов.

А. Хачатурян сурати.

ТАРМОҚ ДАСТУРИ

ХАЛҚ ТАЪЛИМИ ЙЎНАЛИШИДА ДЕФЕКТОЛОГИЯ ФАНИ ҲАМ МУҲИМ ЎРИН ТУТАДИ. АҚЛИЙ ВА ЖИСМОНИЙ ТОМОНДАН НУҚСОНЛАРИ БЎЛГАН БОЛАЛАР БИЛАН ТАЪЛИМИЙ ВА ТАРБИЯВИЙ ИШЛАРНИ ОЛИБ БОРИШ БИЛАН ШУҒУЛЛАНУВЧИ ПЕДАГОГИКАНИНГ АНА ШУ СОҲАСИНИ РИВОЖЛАНТИРИШ ЙЎЛИДА КЎРИЛАЁТГАН ИЛМИЙ-МЕТОДИК ТАДБИРЛАР ЯХШИ НАТИЖАЛАР БЕРМОҚДА.

Мазкур йўналишни маърифий ўрганиш юзасидан жумҳурият тармоқ атрофлича комплекс дастури ишлаб чиқилди. Бу ҳужжатда нуқсонлари бўлган болалар тарбияси, таълими, ижтимоий кўникма ҳосил қилишини янада яхшилаш ҳамда саломатлигини тиклашга қаратилган кўп масалалар ўз ифодасини топди.

Ўзбекистон ССЖ Халқ таълими вазирлигининг навбатдаги коллегия мажлисида мазкур дастур муҳокама қилиниб, тасдиқланди.

С. ОДИЛОВА.

Саёҳатнома

ГУЛЛАР ВОДИЙСИ

ТОШКЕНТ ВИЛОЯТИ ВА ТОШКЕНТ ШАҲРИ КАСАБА УЮШМАЛАРИ КЕНГАШИ ЙЎЛЛАНМАСИ БИЛАН 34 КИШИ ДАВОЛАНИШ УЧУН БУЛҒОРИЯНИНГ ТОҒЛИ МИНТАҚАЛАРИДА ЖОЙЛАШГАН «ХИСАР» САНАТОРИЙСИГА ЙЎЛ ОЛДИК. ҲАМ ЗИЁРАТ ҲАМ ТИЖОРАТ, ДЕГАНЛАРИДЕК ЖАҲОНГА НОМИ ЧИҚҚАН ХИСАР КУРОРТ ШАҲАРЧАСИДАГИ САНАТОРИЙДА ДАВОЛАНДИК, САЁҲАТЛАРДА БЎЛДИК.

Йўлбошловчимиз Веселина Стойкова меҳмонхонага бораётганимизда, бизни айрим воқеалар, ўзгаришлар билан таништирди.

— Кейинги икки ойда уч марта турли моллар нархи оширилди,— деди у, — илгаригидек дўконлар пештахтаси саноат, озиқ-овқат молларига тўлиб-тошган кунлар фақат хотирада қолди. Табиийки, уйингиздагиларга бирон совға олишни истайсиз. Шунинг учун ошиқмасдан харид қилинглар.

Йўлбошловчимиз ҳақ гапни айтган экан. Мазкур сатрлар соҳиби илгари ҳам бу мамлакатда бўлганди. Дўконларда моллар ортиб-тортиб ётар, арзон, шу билан бирга серхаридор буюмлар жуда сероб эди. Мингни кўриб бирини олардингиз.

Кишилар билан суҳбатлашамиз.

— Келаси йилдан биз ҳам бозор иқтисодиётига ўтишимиз керак, — дейди ўрта ёшлардаги киши. — Аввало, таъминот масаласи қийинлашди, иккинчидан, одамлар дўконда нима бўлса ҳаммасини сотиб олишяпти.

Автобус бекатида олмаоталик, шу дамларда Пловдивдаги корхонада ҳамкорликда ишлаётган йигит билан танишдик.

— Ярим йил аввал ҳам дўконларда моллар бисёр эди, — деб сўзида давом этади юртдошимиз, — иш ташлашлар бошланди-ю, аҳвол шунақа бўлиб қолди.

Булғория бўйлаб шунча юриб бирон дўконда гўшт, колбаса, товуқ, ёғ, пишлоқ, гугурт ва бошқа шу каби маҳсулотларни кўрмадик.

Хисарга келганимиздан сўнг йигитларимиз бир ош қилсак бўлармиди, дейишди. Ошнинг харажатини олволганлар бор экан. Коста Стоянов деган болгарнинг уйида паловхонтўрани дамладик. Паловимизнинг довруғини бу ердагилар ҳам эшитишган экан. Бизни очиқ юз билан кутиб олган уй соҳиби кузатар чоғида, «яна ташриф буюрсанглар бош устига», деб тавозе билан кузатиб қолди. Яна бир ошга ёғдан бошқа харажат бор эди, аммо қанча қидирмайлик ярим литр ёғни топа олмадик. Бу ерда гўшт ва гўшт маҳсулотлари каби ёғ ҳам талон билан берилар экан. Ҳатто тақсимотдаги талонга ҳам топилмай қоларкан.

Агар гўштни 27 левга (бир лев деярлик бир сўмга баробар) зўрға топганимизни ҳисобга олсак юртимизда ҳали қут-барака борлигини сездик. Бу ерда 93 октанли бензиннинг баҳоси 1 сўм 80 тийинга тўғри келади. Машина эгаси ҳар ой 30 литр бензинга талон олади. Бошқа берилмайди. Таъбир жоиз бўлса, гоҳи-гоҳи дўконларда учраб турадиган биздагига нисбатан арзон кийимлар арзончилик, тўкинчилик йилларидан қолган ёдгорликларга ўхшайди.

Биз яшаган уч бинoли санаторийнинг икки биносида Совет Иттифоқидан келганлар, яна бирида болгарияликларнинг ўзлари ҳордиқ чиқаришар экан. Энг яхши ва кўп қулайликларга эга бўлган бино болгарларнинг ўзларига берилган.

Шифо маскани 22 хил минерал манбаға эга бўлган хушманзара жойда, тоғ ёнбағрида бунёд этилган. Ер остидан чиқиб турган иссиқ чашмалардан ҳар кунига уч маҳал обиҳаёт ичамиз. Врачларнинг айтишларича «момина баня» деб аталган иссиқ чашма ички органлардаги шамоллашларни ҳам йўқотади. Чашманинг ёнида ҳаммом қурилган. Баҳоси 28 тийин. Душ, ҳовуз, иссиқхона, массаж... хуллас кўп қулайликларга эга бўлган бутун бошли комплекс. Биз турган бинодан жануб томонда бўлган «момина слези» оби-ҳаёти ички органларни ювади, шифобахш моддалари билан касалликлардан фориғ этади.

Хисар сувининг ниҳоятда фойдали ва шифобахш эканлиги ҳақида тиббиёт хулосалари, тарихда эса кўп ривоятлар бор. Бу сув буйрак ва сийдик йўлидаги тошларни йўқ қилишда, жигар ва ўт пуфагини даволаш, ошқозон, ўн икки бармоқ ва қалин ичакни, бўғин, асаб ва бошқа касалликларни даволашда қўл келаркан. Айрим минерал чашмалар фтор ва радонга бой.

Кўп қулайликларга эга бўлган санаторийда 20 кун турдик. Унинг орасида қадимий Пловдив ва Казанлик шаҳарлари, афсонавий жасорат рамзи — Шипкада, антиқа гуллар водийсида бўлдик.

Хисардан Казанлик томон юрар экансиз машина боғ-роғлар билан бурканган, баланд-паст йўллардан ўтади. Чамаси бир соатлар юрилгач икки чети ёнғоқ дарахтли йўл гуллар водийсига элтади. Сўнг қаёққа қараманг худди бизда пахтазорлар каби ҳаммаёқ чексиз гулзор. Айтишларича ёз фасли бу ерга келсангиз муаттар раъногуллар ҳиди ва антиқа гўзаллик эртак дунёсига етаклагандек бўлади. Жаҳоннинг энг машҳур атир тайёрлайдиган корхоналари бу гуллар мойига мижоз. Ҳа, Болгариянинг гуллар водийсидан олинган бир килограмм гул мойининг баҳоси икки килограмм соф олтин баҳосига тенг экан. Бу гуллар эса маълум минтақадагина яхши ҳосил беради. Биз гуллар водийси музейида бўлдик. Гул етиштириш, унинг тарихи билан танишдик. Музей ходими булғор гул-атрининг сифатлари исботи учун бундан 43 йил муқаддам гул мойи солинган темир бочканинг оғзини очди. Ундан худди кеча гул мойи солингандек муаттар ҳид таралaрди...

Б. ПЎЛАТОВ.

Тошкент — София — Хисар.

Алишер Навоий таваллудининг 550 йиллиги олдидан

Шеъриятнинг сеҳрли жилвалари

ЁР СОЧИНИНГ БИР ТОЛАСИ

Алишер Навоийнинг «Бадоеул-бидоя» девонидаги қуйидаги байт ўзига хос муаммолиги билан диққатга сазовордир:

Белу оғзидин, дедиларким, дегил афсонае.
Бошладим филҳолким: «Бир бор эди, бир йўқ эди».

Мазмуни: севгилингнинг бел ва оғзи ҳақида бир афсона айтиб бер, дейишади. Мен дарҳол: «Бир бор эди, бир йўқ эди» деб бошладим.

Гап шундаки, бу шеър — фарддир. Яъни шеърнинг ўзи кўрганимиздек икки мисрадан иборат, холос. Китобхон: ошиқ эртагини бошлади, ҳали давомини айтмади-ку, деган хаёлга боради.

Аслидачи, Алишер Навоий ошиқнинг бошлаган гапида бутун афсонани айтиб беришга улгурган.

Бунинг сири қуйидагичадир: мутақаббил адабиётда ёрнинг оғзи ва бели ҳақида жуда кўп байтлар ёзилган. Биргина Мавлоно Лутфий девонида оғиз ҳақида юз байтдан ортиқроқ шеър учрайди. Маълумки, халқ тасаввурича, гўзалларнинг оғзи кичик бўлади. Шоирларимиз шу маънода гўзал оғиз тасвирига киришар эканлар, лабни пистадай деб, оғизни мим («м») ҳарфининг бошига ўхшатадилар; гоҳ уни нуқтадай, гоҳ заррадай деб талқин қиладилар. Баъзан ёрнинг оғзи гоҳ бор эди, гоҳ йўқ эди деб ҳам тасвирлайдилар. Чунончи, энг гўзал қиз таърифи келтирилса, билингки унинг оғзи йўқдир!

Белчи, бел? Нозик белли қизларни мўрчамиён дейдилар. Мутақаббил адабиёт вакилларидан бири Мавлоно Лутфий ёр белини унинг бир тола сочидан ҳам нозикроқ деб тасвирлаган:

Нозуклик ичра белича йўқ тори гисуйи,
Ўз ҳаддини билиб белидин ўлтурур қуйи.

Мазмуни: ёр сочининг бир толаси унинг белидай нозик бўлмагани учун, белидан қуйи тушиб туради.

Сезиляптики, қилдан нозик бўлса-да, бел бор. Энди Алишер Навоий байтини яна бир марта ўқийлик:

Белу оғзидин, дедиларким, дегил афсонае,
Бошладим филҳолким: «Бир бор эди, бир йўқ эди».

Аниқ мазмуни: севгилингнинг бел ва оғзи ҳақида афсона айтиб бер, дейишди. Мен дарҳол жавоб бердим: «Бири бору, бири йўқдир». Ушбу шеърда тақсим деган шеърий санъат қўлланилган. Қайсиси бору, нима йўқлигини саволдаги тартибда тақсимлаймиз. «Белу оғзидин дегил афсонае» дейилди. Аввал бел, кейин — оғиз айтилди. Шунга мувофиқ, аниқлаштирсак: бели бору оғзи йўқ, деб жавоб берилгани маълум бўлади.

МЎЪЖИЗАМИ ЁКИ МАВҲУМОТМИ?

Алишер Навоийнинг қуйидаги фарди унинг «Бадоеул-бидоя» ва «Фавоидул-кибар» девонларига киритилган:

Икки кўзунгу лабинг ғамидин,
Мен хаста ўлиб-ўлиб, тирилдим.

Бу қанақаси? Ошиқнинг оддий ўлдим-куйдим дегани шундоққина айтиб қўя қолинганми? Ёки бунда бирор поэтик — шоирона сирлар борми?

Мутақаббил адабиёт анъаналарига кўра, маъшуқа кўзларининг ошиққа қараши — ҳалокатлидир. Яъни кўзлари ошиқни ўлдиради. Шунинг учун фарддаги ёр кўзлари иккита бўлгани учун икки марта ўлдирган (ўлиб-ўлиб).

Маъшуқа лаблари эса, ошиққа жон бағишлаш қудратига эга. Ёр маҳбубаси лабларини Масиҳга бежиз ўхшатишмайди. Масиҳ Исо пайғамбарнинг лақаби бўлиб, тирилтирувчи, жон бағишловчи деган маънони беради. Фардга кўра, маҳбуба кўзларидан ўқ еган ошиқ «ўлиб-ўлиб», унинг лабларини эслаб тирилади (тирилдим).

Бизнингча, шеърни тушуниш ва ундан тегишлича лаззат олиш учун китобхон шеъриятдан — мутақаббил шеършунослиқдан ҳам хабардор бўлмоғи лозим. Муаллиф фардда лаф ва нашр санъатини қўллаган. Китобхон биринчи мисрадаги сўзларга хос бўлган хусусиятларни иккинчи мисрадан топа олса, бу усул моҳиятини тушуна олади: кўз хусусияти ўлдириш, лабга хос хусусият эса — жон бағишлашдир.

ТАҲЛИЛДАГИ ХАТОЛИК

Филология фанлари доктори, профессор, марҳум Ҳамид Сулаймонов Алишер Навоийнинг «Хазойинул-маоний» девонини 1959—1960 йилларда нашр эттирган эди. «Фавойидул-кибар» девонининг 38-ғазалидан қуйидаги байтни ўқийлик:

Эй Навоий, гар вафосиз чиқти ул Султон Ҳусайн,
Топтинг элдинким, тиларсен эмди султондин вафо.

Мазмуни:
Эй Навоий, султон Ҳусайн вафосиз чиққан бўлса не ажаб?
Халқдан топмаган вафони шоҳдан тилайсанми?

Айни шу тарздаги ифодани «Алишер Навоий шеъриятидан» (1977) китобининг 30-саҳифасидан ўқиймиз. Профессор Шоислом Шомуҳамедов бу китобни нашрга тайёрлаганларида шундоққина кўчириб қўя қолганлар. Бу киши ҳам, марҳум матншуносимиз ҳам «Нега Алишер Навоий Ҳусайн Бойқарони вафосиз! деб ҳақорат қилаяпти?» — деб ўйлаб кўрмаганлар. Мантиқсизликларни қаранг: «Хазойинул-маоний»ни бошдан-оёқ Ҳусайн Бойқаро таҳрир қилган бўлса, шоҳнинг фикрлари гарчанд Навоий муболағаси бўлса-да! (девонга кўп сингганидан муаллиф девонни «Хазойинул-маоний» (Маънолар хазинаси) деб номлаган бўлса.

Навоий девон дебочасида ёзади:

«...Чун бу маъно гавҳарлари барча ул ҳазрат (Ҳусайн Бойқаро)нинг табъи баҳридину зеҳни конидин ҳосил бўлди ва алфозу иборат хазойини ҳамул маънолар гавҳаридин тўлди, бу маънодин анинг отин «Хазойинул-маоний» қўюлди».

Ҳақли савол туғилади: наҳотки шоир Ҳусайн Бойқарони вафосиз деб ҳақорат қилган байтни девонга киритса?

Илк нашрдаги бу хато Алишер Навоий «Асарлар»инининг ўн беш томлигида (4-жилд) бартараф этилди ва матн тўғри ўқилди:

Эй Навоий, гар вафосиз чиқти ул султони ҳусн,
Топтинг элдинким, тиларсен эмди султондин вафо.

Бироқ, бу тузатишни профессор Шоислом Шомуҳамедов инобатга олмаган. 1978 йил «Фан ва турмуш» ойномасининг иккинчи сонида Навоий ҳақида мақола берилиб, юқоридаги байт асосида, Султон Ҳусайн шоир томонидан тўғри ҳақорат қилинган, деган фикр берилди.

Ниҳоят, яқинда Поён Равшановнинг «Тарих бадиияти» номли тадқиқотида яна шу байтнинг нотўғри вариантига асосланиб, олим Ҳусайн Бойқарога нисбатан Навоийнинг туҳмат тошларини отган.

Қизиғи шундаки, ўртоқ Поён Равшанов қизишиб кетганиданми: 114—115 бетларда икки марта:

Эй Навоий, гар вафосиз чиқти ул Султон Ҳусайн,
Топтинг элдинким, тиларсен эмди султондин вафо.

байтини келтириб ўтишни лозим топган.

Тўғри, биринчи айб матншунос олимда: у Навоий асарларини тўғри ўқиш ва тўғри кўчиришга масъул эди. Бироқ, нега баъзи олимлар матн тузатилгандан сўнг ҳам тўғри вариантга қайрилиб боқмайдилар.

Айрим кишилар Алишер Навоий балки шундай деб ёзгандир, деган мулоҳазага ҳам боришар? Бунга жавоб шуки, Алишер Навоий асарларининг бирорта қўлёзмасида шоҳни ҳақорат қилмаган. Қолаверса, бу шеър ҳали Ҳусайн Бойқаро тахтга чиқмаган пайтда — 1460 йилда ёзилган ва «Илк девон»ига киритилиб, бизда факсимил усулда нашр этилган. 1465 йилда кўчирилган мазкур девоннинг 14 «а» саҳифасида қуйидагича матн бор:

Эй Навоий, гар вафосиз чиқти ул султони ҳусн,
Топтинг элдинким, тиларсен эмди султондин вафо?!

Ваҳоб РАҲМОНОВ,
филология фанлари номзоди.

Муштарийлар учун учрашув

Қизлар дутор чертади

«...Биз анча йиллардан буён «Дуторчи қизлар» дастасининг концертларини мароқ билан тинглаймиз. Айниқса, хушовоз хонанда Замира Суюнованинг қўшиқлари жуда ёқади. Илтимос, имкони бўлса шу санъаткор билан рўзнома орқали учрашув уюштирсангиз.

Ҳурмат билан Муҳайё Алимова, Тошкент шаҳри.

Бугунги суҳбатимиз Ўзбекистон «ойнаи жаҳон»и ва радио эшиттириш Давлат қўмитаси қошидаги «Дуторчи қизлар» дастасининг мусиқа раҳбари ва яккахон хонандаси Замирахон Суюнова билан бўлди.

— Замирахон, аввало санъат йўлига қандай кириб келганлигингиз ҳақида қисқача сўзлаб берсангиз.

— Назаримда ҳамма ҳам кичиклигида ўзига хос ширали овозда қўшиқ куйласа керак. Қўшиқчилик сеҳрига боғланиб қолганимни отам Суюн Ражабов вақтида тушуниб етдилар. Қашқадарё вилоятининг Китоб ноҳиясидаги ўзим таълим олаётган мактаб бадиий ҳаваскорлик тўгараги кўнглимдаги орзунинг тўла амалга ошириш имконини бермади. 1967 йили Тошкентдаги Глиэр номидаги мусиқа билим юртида (оврўпалашиб кетишига қарамай) илк таълимни ола бошладим. Сўнг Тошкент Давлат консерваториясида таҳсилни давом эттирдим.

— «Дуторчи қизлар» дастасига қачон келгандингиз?

— Консерваторияда таълим олаётган кезларим Ўзбекистон «ойнаи жаҳон»и ва радио эшиттириш Давлат қўмитаси қошида 1979 йили «Дуторчи қизлар» дастаси ташкил қилинди. Илмгоҳда сабоқ берган устозим Рўзиби опа Ҳожиева мени дастага тавсия қилдилар.

— Танлов йўли билан қабул қилиндингизми?

— Албатта. Бу жамоага аъзо бўлишни истаган талабгорлар кўп эди. Бизни бадиий кенгашда саралашди. Танловда «Тановар—2» қўшиғини куйладим.

— Эфирда илк бор куйлаган қўшиғингизни эслайсизми?

— Янглишмасам, Собир Абдулла шеъри билан айтиладиган «Истар»ни куйлаганман.

— Қўшиқ танлашда асосан қайси шоирлар ижодига мурожаат қиласиз?

— Мен асосан Увайсий, Ҳалима Худойбердиева, Туроб Тўла, Пўлат Мўмин, Фарида Бўтаева каби ижодкорлар шеърларини қўшиқ қилиб куйлайман.

— Урушдан аввал Лутфихон ая Саримсоқова жумҳуриятимизда ягона «Дуторчилар дастаси»ни ташкил этган эканлар. У кишининг ижодларидан ҳам фойдаланиб турасизларми?

— Ҳа, аяни жамоамиз жуда ҳурмат қилади. Аянинг куйлаган «Алла», «Кулинг» қўшиқларини ижро этиб келяпмиз.

— Қизлардан етишиб чиқаётган ёш истеъдодлар ҳақида фикрингиз? Умуман, қандай қилса миллий қўшиқчилик санъатимиз ривож топади, деб ўйлайсиз?

— Аввало, Ўзбекистон Маданият жамғармаси, Ўзбекистон ЛКЁИ Марказий Қўмитаси «Ёшлар уйи» билан ҳамкорликда ўтказилаётган «Камолат», «Қизиқчи» танловларида ёш истеъдодли қизларни кўрмаётганимиз ачинарли ҳол. Қолаверса, истагим Ўзбекистон комсомоли Марказий Қўмитаси ташаббуси билан ўтказилаётган танловлар қаторига «мутақаббил» (классик) қўшиқчилар танлови ҳақида ўйлаб кўрилса яхши бўларди. Бу эса мутақаббил шоирларимизнинг ҳали ўрганилмаган, қўшиқ қилинмаган асарларига йўл очган бўларди. Умуман айтганда, меросимизни ўрганиш учун қунт ва талабчанлик керак.

Ҳозирги замон қўшиқчилигимизга келсак, Тошкентдаги барча илмгоҳлар билан алоқа ўрнатганмиз. Дастамиз қизларидан Моҳирахон Асадова, Сорахон Тошматова, Озодахон Мадраҳимова, Ҳуррияткон Эсоновалар истеъдодли санъаткорлар ҳисобланишади.

— Негадир, дастангиз аъзолари «Камолат — 89», «Камолат — 90» танловларида қатнашмадилар?

— Бу ҳақда қизларимизнинг ўзларидан сўрасалорингиз бўлармиди? Назаримда бу танловда қатнашиш истаги борлар ҳам йўқ эмас. Хабарингиз бўлса керак, Моҳира Асадова «ойнаи жаҳон»нинг «Иқбол» танловида қатнашиб, фахрли ўринни олди. Дастамиз 1981 йили Самарқанд шаҳрида ўтказилган жумҳурият халқ симфонияси санъати кунларида ҳам яхши қатнашганди.

1985 йили ўтказилган Тожикистон — Ўзбекистон мақомчиларининг иккинчи кўрик танловида ҳам совриндор бўлганмиз.

— Раққоса Матлубахон Жўраева, айниқса халқ куйи билан айтиладиган «Қизғина» қўшиғига рақсга тушганда барчани ўзига ром этарди. Бугунги кунда негадир кўринмайдими?

— Ҳақиқатан ҳам ажойиб раққосамиз Матлубахон бола-чақали бўлиб, ижодий фаолиятини давом эттиришнинг имконияти бўлмади. Қолаверса, шаҳар четидан қатнашунга қийин бўлиб қолди. Албатта, дастамизда унинг ўрни, қадри жуда билинади.

— Ҳаётингиздан мамнунмисиз?

— Нолимайман. Турмуш ўртоғим билан илмгоҳда таълим олаётган кезларим дўстлар даврасида концертларда кўришиб турсак-да, турмуш қуриш масаласи тушимизга ҳам кирмаган эди. Тақдир шуни тақозо этган экан. Бахтлиман. Ҳозир қизалоғимиз Зилолахон тўрт ёшда, ўғлимиз Абдуллоҳ уч ойлик. Энг муҳими, завқли ҳаётимиздан хурсандман. У киши Ўзбекистон телевидениеси ва радио эшиттириш Давлат қўмитаси қошидаги мақомчилар дастасининг мусиқий раҳбари бўлиб ишлайдилар.

Суҳбатдошлар
Равшан БОБОМУҲАМЕДОВ,
Мухтор СУЛАЙМОНОВ.

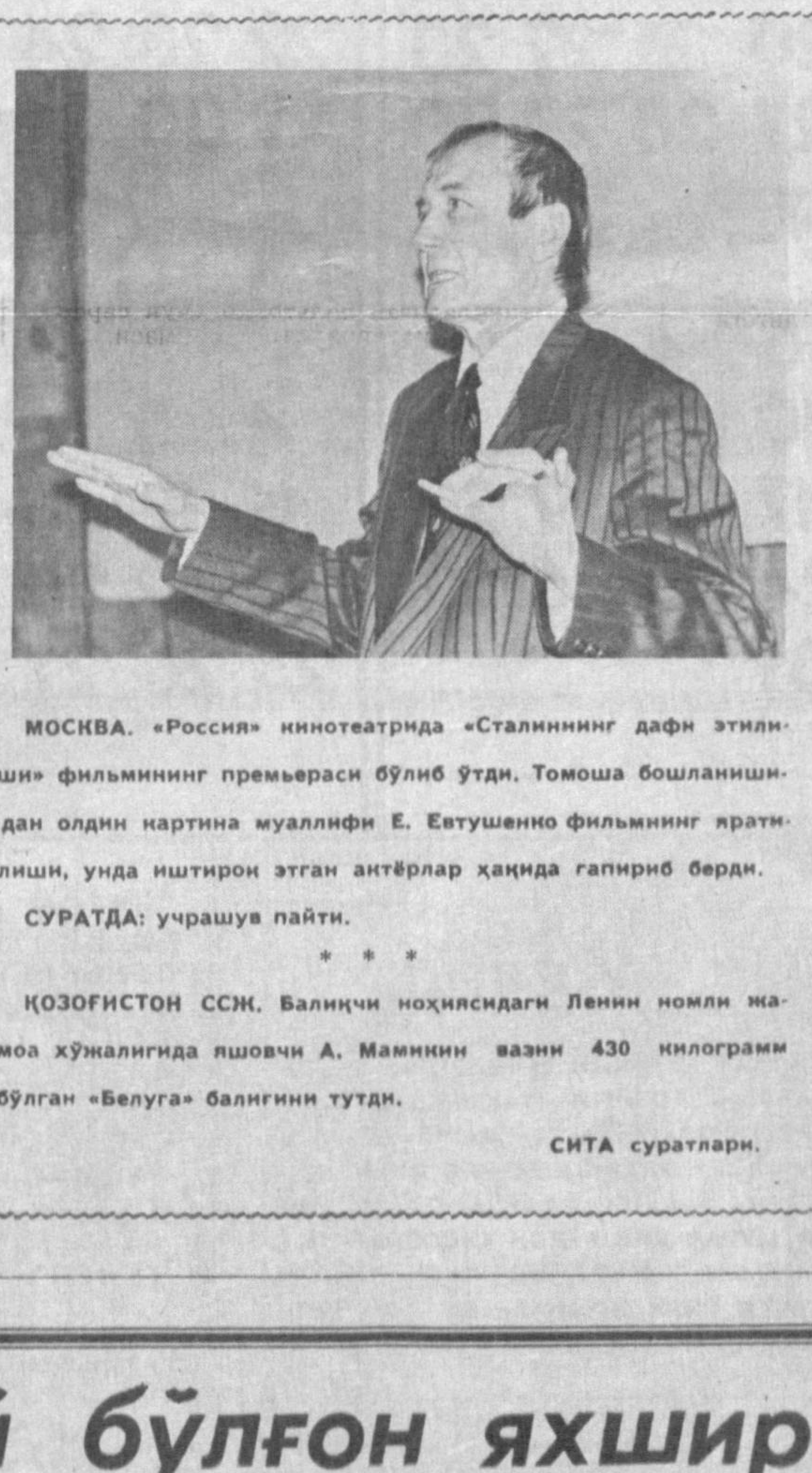

МОСКВА. «Россия» кинотеатрида «Сталиннинг дафн этилиши» фильмининг премьераси бўлиб ўтди. Томоша бошланишидан олдин картина муаллифи Е. Евтушенко фильмнинг яратилишин, унда иштирок этган актёрлар ҳақида гапириб берди.

СУРАТДА: учрашув пайти.

* * *

ҚОЗОҒИСТОН ССЖ. Балиқчи ноҳиясидаги Ленин номли жамоа хўжалигида яшовчи А. Маминин вазни 430 килограмм бўлган «Белуга» балиғини тутди.

СИТА суратлари.

Янги дарслик

ЎЗБЕКИСТОНДА НАЗАРИЙ МЕХАНИКАНИНГ РАВНАҚ ТОПИШИДА МАШҲУР ОЛИМ М. ЎРОЗБОЕВНИНГ ҚЎШГАН ИЛМИЙ ҲИССАСИ КАТТА.

Устоз фан арбоби қўлида кўпгина ёшлар таҳсил кўриб, фан ва техниканинг турли йўналишларида самарали изланишлар олиб бордилар. Уларнинг айримлари бугунги кунда кўзга кўринган етук тадқиқотчилар ҳисобланишади.

Ўзбекистон ССЖ Фанлар академиясининг ҳақиқий аъзоси, профессор Т. Рашидов, доцентлардан Ш. Шозиётов ва Қ. Мўминовлар ҳам атоқли олимни ўз устозлари деб биладилар. Бу олимлар назарий механиканинг муҳим томонларини чуқур тадқиқ этиб, эътиборга лойиқ қатор йирик илмий ишларни ёзишга муваффақ бўлдилар. Уларнинг самарали изланишлари натижаси ўлароқ «Назарий механика асослари» дарслиги юзага келди.

Академик М. Ўрозбоев хотирасига бағишланган ушбу китобни «Ўқитувчи» нашриёти яқинда чоп этди. Янги нашрда назарий механиканинг асосий тушунчалари, қонунлари илмий асосда атрофлича таҳлил қилинган.

Марказ иш бошлади

КАТТАЛАР УМУМИЙ ТАЪЛИМИ ЁШЛАРГА ЎРТА МАЪЛУМОТ БЕРИШДА КАТТА АҲАМИЯТГА ЭГА. КЕЧКИ (СМЕНАЛИ) МАКТАБЛАРДА ТАЪЛИМ ВА ТАРБИЯ САМАРАДОРЛИГИНИ ОШИРИШ ЙЎЛИДА КЎРИЛАЁТГАН МУҲИМ ТАДБИРЛАР ЖАРАЁНИДА ЖОЙЛАРДА КАТТАЛАР ТАЪЛИМИ БЎЙИЧА МАРКАЗЛАР ТАШКИЛ ТОПДИ.

Тошкентдаги қатор кечки мактаблар базасида ўз фаолиятини бошлаган бундай марказлар анчагина. Жумладан, 5, 20, 27, 37, 62- ва бошқа билим даргоҳлари заминида янги иш бошлаган марказлар ўтган қисқа вақт ичида яхши тажрибаларга эришди. Ана шу таълим ва методик жараёнда эришилаётган ютуқлар асосида кўргазмали материаллар тайёрланди.

Бу қизиқарли маълумотлар, жадвал ва чизмалар яқинда Тошкентда очилган кўргазманинг энг яхши экспонатлари бўлди. У «Таълим марказлари — кечки мактаблар ишини қайта қуришнинг янги модели» деб аталди.

С. ОБИДОВА.

Бебаҳо ижодий мерос

РУС МУТАҚАББИЛ ЁЗУВЧИСИ Л. Н. ТОЛСТОЙ БОЙ ИЖОДИЙ МЕРОСИ УЛКАН БИР ХАЗИНАНИ ТАШКИЛ ЭТАДИ. АНА ШУ БЕБАҲО МАДАНИЙ МЕРОСДАН ЎЗБЕК КИТОБХОНЛАРИ ҲАМ ТЎЛА БАҲРАМАНД БЎЛМОҚДАЛАР.

Адибнинг кўпгина асарлари Алишер Навоий номли Ўзбекистон ССЖ Давлат халқ кутубхонаси фондида сақланмоқда. Мазкур ноёб ижод намуналари орасида Л. Толстой шахси, ҳаётига доир талайгина нашр ва картиналар ҳам бор.

Адибнинг қизи Т. Сухотинанинг кутубхонага юборган картиналарида Лев Толстой шахсий ҳаёти ва ижодий йўлини ўрганишда муҳим ўрин тутади. Адиб шахсиятига доир тасвирий санъат асарлари ҳам эътиборни ўзига тортади. «Толстой тасвири ва Толстой ҳақида» деб номланган альбом шулардан биридир.

Билим хазинаси яқинда улкан ёзувчи дастхати битилган «Рус мужиклари картиналарда» деган альбом билан ҳам бойиди.

А. АЛИЕВ.

Маънавий қадриятларимиз

«Ақл била бой бўлғон яхшироқ»

Бозор иқтисодига ўтишимиз тобора ойдинлашмоқда. Нарх-наво кундан-кунга ошиб, ҳамма нарса пулга бориб тақалаяпти. Аксарият ҳолларда маданиятимиз, шу жумладан маънавиятимиз ҳам шунга боғланмоқда. Маблағ бўлса моддий неъматлар топилаверади, деган фикрлар тез-тез эшитилиб турибди. Сир эмас, шунинг учун билимга интилиш, уни қадрлаш тобора пасайиб кетаяпти. Хўш, янги иқтисодий шароитда жамият зиёлиларни муҳофаза қила оладими?

ЎТГАН йили қишки таътил кунлари Чимёнда АҚШдан келган бир мактаб директори билан шу ерга тўпланган жумҳуриятимиз мактаб ўқувчилари ўртасида савол-жавоб бўлган эди. Болалардан бирининг саволи жуда қизиқ бўлиб, ҳали-ҳали эсимдан чиқмайди.

— АҚШда ҳам таниш-билиш билан ўқишга жойлашиб олса бўладими?

Тўғри, саволдан таржимон ҳам, атрофдагилар ҳам анча ўнғайсизландик, лекин меҳмон бамайлихотир, жилмайганча шундай жавоб қилди:

— Болалар, Сиздаги барча қийинчиликларнинг туб асоси мактабларда ўқишнинг сусайиб кетганлигида. Таниш-билиш билан ўқиш деганингизга эса тушуна олмаяпман. Биздаги болалар қанчалик ёмон ўқишса, шунчалик яшаши қийинлашади. Ота-онаси бой бўлса боласини уддабурон, илмли қилишга ҳаракат қилади. Иложи бўлса хусусий мактабларда ўқитувчи ёллаб ўқитади. Айниқса, фермерлар, мулк эгалари ўз фарзандларини кўпроқ билимли бўлишга интиладилар. Чунки ўзларидан кейин қоладиган катта хўжалик ва маблағни ҳақиқий, илмли одамга қолдиради-да. Америкада билим катта куч.

Меҳмон юз фоиз ҳақ. Эҳтимол, иқтисодий катта тезликда ривожланишнинг асл моҳияти ҳам кучли билимдир.

Яқинда Марказий телевидениеда америкалик фермер билан учрашувни томоша қилиб, ўша мактаб директорининг нақадар ҳақлигига ишондим. Отасидан қолган хўжаликни 19 ёшли йигит шундай бошқараяптики, ҳавас қилмасдан иложингиз йўқ. У бутун вужуди билан чорвани кенгайтириш, ветеринария қоидаларини қандай қўллашни совет журналистига мароқ билан гапириб берар эди. Кунига 2—3 соат ўз соҳасига оид китоблар ўқиши, малака оширишини ҳам айтди. Уйидаги компьютер, видеоаппарат ва бошқа замонавий жиҳозлар зангори экран орқали намойиш этилди. Буларнинг бари унинг дарсхона — ижод хонасида эди.

Ҳозир кўпчилик, катталар ҳам, ёшлар ҳам, «чет элда ундоқ, чет элда бундоқ, ҳамма нарсани техника бошқарар экан», деган гапларни кўп гапиришмоқда. Ҳа, шундай ҳам бўлсин. Лекин ана шу тараққиёт, маъмурчилик асосида юксак савия, билим, заковат, уддабуронлик, ўз касби ва ишини севиш ётмайдими? Турғунлик йилларини энг катта касофати — бу одамларни билимдан узоқлашганлиги ва шу туфайли барча иллатлар келиб чиқди.

Биз билимдан узоқлашган сари АҚШ, Япония, Жанубий Корея каби давлатлар унга эътиборни кучайтиравердилар. Ҳеч қандай иккиланмасдан мактабга, олий таълимга катта-катта маблағ ажратишди. Сарфланган пуллар энди моддий неъмат бўлиб қайтмоқдаки, биз буни кўра-била туриб инкор эта олмаймиз.

Ёзда бир қанча танишларимникида ҳашарда бўлдим. «Муборак бўлсин»га келганларга уй эгалари қураётган уйлари ҳақида мароқ билан гапирар эдилар. «Бу меҳмонхона, бу ётоқхона, бу емакхона, бу ошхона». Лекин мен бирорта хонадонда «бу болалар учун дарсхона» деган сўзни эшитмадим. Ваҳоланки, бу оилаларнинг ҳар бирида мактаб ёшидаги болалар бор. Улуғ мутафаккир Кайковус ҳам «Қобуснома»да фарзандининг ақл эгаси бўлишини ҳамма нарсадан улуғ деб билиб, шундай насиҳат қилган эди: **«Агар молсизликдан қашшоқ бўлсанг, ақлдан бой бўлмоққа ҳаракат қил, чунки мол била бой бўлғондан, ақл била бой бўлғон яхшироқдур. Ақл била мол жам этса бўлур, аммо мол била ақл ўрганиб бўлмас. Билғилки, ақл бир қимматбаҳо нарсаки, уни ўғри ололмас, у ўтда ёнмас ва сувда оқмас».**

Энди ростмана бир ўйлаб кўрайлик. Биз фарзандларимиз чинакамига ақлли, илмли бўлиши учун уйда қандай шароит яратиб қўйибмиз? Дарсликлардан ташқари нечта китоб бор? Алоҳида дарсхона у ёқда турсин, алоҳида ёзув столи борми? Пулларни турли маросимларга беҳуда сарфлаймиз. Лекин арзимаган маблағ эвазига ёзув столи, китоблар олиш, қолаверса, алоҳида кичкинагина ҳужра солиб бериш камдан-кам ота-онанинг хаёлига келмоқда. Ахир, фарзандларимиз маърифатли бўлишса ёмонми? Қолаверса, бир ҳовлидаги дарсхона авлоддан-авлодга ўтиб бораверади-ку? У ерда чоғроқ оилавий кутубхона ҳам пайдо бўлар эди.

Мен ўқитувчи сифатида кўп хонадонларда болаларнинг дарс тайёрлашини кузатдим. Уят эмас, ҳақиқат бўлгани учун айтавераман. Кечки овқатни хонтахта атрофида истеъмол қилишади, кейин унинг устида дарс тайёрланади. Телевизор ҳам шу ерда. Энди ўйлаб кўринг, боланинг миясига нима кирди-ю, нима кирмади. Қўшимча китоблар ҳақида гапирмаса ҳам бўлади. Чунки хонадонларда унинг ўзи йўқ. Агар фарзандларимиз авжи илм оладиган вақтларини шундай беҳудага сарфлайверсалар у ҳолда мен уларга ҳам, ота-оналарига ҳам ҳазрати Навоийнинг ушбу мисраларини айтгим келади:

Йигитликда йиғ илмнинг маҳзани,
Қарилик чоғи харж қилгил ани.

Биз қанчалик чет-эл иқтисодиётига ҳайратланмайлик, барибир улардаги ривожланиш сабаби битта, у ҳам бўлса фуқароларининг ўта ақллилиги. Бўлмаса кичик оролчаларда жойлашган Япония бу қадар ривожланмаган бўлур эди. Ақлли болаларни тарбиялаш ўз қўлимизда, у ота-онага, қолаверса, унга нечоғли яратилган шароитга боғлиқ.

Бахтиёр КАРИМОВ,
ўқитувчи.

Даста кўрик қатнашчиси

БУ ГЎЗАЛ МАМЛАКАТДА ҲАР ЙИЛИ САНЪАТ БАЙРАМИНИ ЎТКАЗИШ ЯХШИ АНЪАНАГА АЙЛАНИБ ҚОЛДИ. МАЛАЙЗИЯ МАДАНИЯТ АРБОБЛАРИ ТАШАББУСИ БИЛАН АМАЛГА ОШИРИЛАЁТГАН САНЪАТ ФЕСТИВАЛИГА ЖАҲОННИНГ ТУРЛИ БУРЧАКЛАРИДАН ТАНИҚЛИ ҚЎШИҚЧИ ВА РАҚҚОСАЛАР ҲАМ ФАОЛ ҚАТНАШИБ, КЎПЧИЛИКНИНГ ОЛҚИШИГА САЗОВОР БЎЛМОҚДАЛАР.

Бу сафар ижрочилик ва маҳорат кўригига «Баҳор» рақс давлат дастаси ҳам таклиф қилинди. Малайзиянинг қадимий порт шаҳри Диксонда яқинда ўтган санъат байрамида қатнашчилар ўзбек рақс санъатининг тимсоли саналган «Баҳор» дастаси вакилларининг ҳар бир чиқишини илиқ кутиб олдилар. Раққосалар тайёрлаган «Қадрдоним», «Дилбариман» халқ ўйинлари томошабинларга манзур бўлди. Ижодий жамоанинг етакчи санъаткорлари Ўзбекистон ССЖ халқ артистларидан М. Эргашева, Қ. Дадаев ва Х. Лутфуллаевлар ижросидаги рақс, куй ва қўшиқлар кўпчиликда завқ-шавқ уйғотди.

Шуни мамнуният билан айтиб ўтиш керакки, рақс саҳнасининг бу каби намояндалари навбатдаги йиллик санъат кўригига таклиф қилиндилар. Шундан сўнг Диксон шаҳри ва фестиваль раҳбариятлари номидан эсдалик совғалари топширилди.

С. СОБИРОВА.

Муҳаррир Э. М. ЭРНАЗАРОВ.

ТОШКЕНТ оқшоми

Муассислар: халқ депутатлари Тошкент шаҳар Кенгаши ва Ўзбекистон Коммунистик партияси Тошкент шаҳар қўмитаси

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32-уй.

ТЕЛЕФОНЛАР: қабулхона — 32-53-76; хатлар 33-29-70; 32-53-79; жамоатчилик қабулхонаси — 32-55-83.

Шанба ва якшанбадан ташқари ҳар куни ўзбек тилида чиқади.

79.000 нусхада чоп этилади. Индекс 64690. Д. — 4728.
1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10.

1991

1991 йил 1 июлда «Тошкент оқшоми» рўзномаси чиқа бошлаганига 25 ЙИЛ тўлади

БИЗГА ҚЎНҒИРОҚ ҚИЛСАНГИЗ:

⊙ Котибият — 33-57-02, 32-55-35, 32-55-21;

БУЛИМЛАР

⊙ Ижтимоий-сиёсий муаммолар — 32-57-84, 32-54-34;
⊙ Иқтисодиёт — 32-54-19;
⊙ Фан, маданият ва ахлоқ — 32-53-10, 32-58-85;
⊙ Хатлар — 33-29-70, 32-53-79;
⊙ Ахборот — 32-55-39.
⊙ «Маҳалладош» — 32-53-66.
⊙ Қабулхона — 32-53-76.
⊙ Жамоатчилик қабулхонаси — 32-55-83.
⊙ Эълонлар — 33-81-42.

Далв — ЯНВАРЬ

Д.	С.	Ч.	П.	Ж.	Ш.	Я.
	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

Ҳут — ФЕВРАЛЬ

Д.	С.	Ч.	П.	Ж.	Ш.	Я.
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28			

Ҳамал — МАРТ

Д.	С.	Ч.	П.	Ж.	Ш.	Я.
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

Савр — АПРЕЛЬ

Д.	С.	Ч.	П.	Ж.	Ш.	Я.
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30					

Жавзо — МАЙ

		1	2	3	4	5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

Саратон — ИЮНЬ

					1	2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

Асад — ИЮЛЬ

1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

Сунбула — АВГУСТ

			1	2	3	4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30	31	

Мезон — СЕНТЯБРЬ

						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30						

Ақраб — ОКТЯБРЬ

	1	2	3	4	5	6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

Қавс — НОЯБРЬ

				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

Жадй — ДЕКАБРЬ

						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

ОЙ НОМЛАРИНИНГ МАЪНОЛАРИ

Ҳозир амалда қўлланаётган тақвимдаги ўн икки ой номи қуйидагича таърифланади:

⊙ ЯНВАРЬ — икки юзли худо Янус шарафига яндариус деб аталган. Римликларнинг эътиқодича, икки юзли худо Янус ҳар бир нарсанинг боши ва охирининг ҳомийси бўлган эмиш.

⊙ ФЕВРАЛЬ — лотинча «февруум» сўзидан олинган бўлиб, ўликлар тангриси Февруарий номига қўйилган, февруариус сўзи тозаланиш, покланиш маъносини беради.

⊙ МАРТ — бу ой деҳқонлар ва чорвадорлар ҳомийси Марс шарафига аталган, мартиус сўзидан олинган.

⊙ АПРЕЛЬ — «апфире» сўзидан келиб чиққан бўлиб, ўз инъомларини намоён қилувчи деган маънони билдиради, бошқа манбаларда маъбуда Афродита — гўзаллик, муҳаббат, шунингдек ҳосилдорлик тангриси номидан келиб чиққан дейилади.

⊙ МАЙ— маъбуда Майя (майус) исмидан келиб чиққан бўлиб, гўзаллик, шод-хуррамлик ойи ҳисобланади.

⊙ ИЮНЬ — Юпитер хотини — маъбуда Юнона шарафига қўйилган. Афсоналарга кўра, Юнона аёллар ҳомийси, эр-хотинлар қўша-қаришни, уvали-жували бўлишини раво кўраркан.

⊙ ИЮЛЬ — Рим давлат арбоби ва лашкарбошиси Юлий Цезарь шарафига шундай аталган.

⊙ АВГУСТ — Рим императори Октавиан Август шарафига қўйилган. У Юлий Цезарнинг набира жияни — ворисидир.

⊙ СЕНТЯБРЬ — қадим римликларнинг 10 ойлик тақвимида еттинчи ой бўлиб, лотинча септембер — етти сўзидан олинган.

⊙ ОКТЯБРЬ — қадим римликлар тақвимида саккизинчи ой, лотинча октобер — саккиз деган маънони беради.

⊙ НОЯБРЬ — лотинча новембер (тўққиз) сўзидан олинган бўлиб, қадимги римликлар тақвимида тўққизинчи ойни англатган.

⊙ ДЕКАБРЬ — лотинча децембер сўзидан келиб чиққан бўлиб, декем — ўн деган маънони беради. Қадимги римликлар тақвимида бу ўнинчи ой бўлиб ҳисобланган.

Эркин ВОҲИДОВ

ФУРСАТ—ОЛТИН

Фурсат — олтин,
Сен кўкрак кериб
Олтинингни сочиб борасан.
Фурсат қувар
Унга чап бериб
Сўроғидан қочиб борасан.
У етолмас,
Ешсан — абжирсан,
Қолмай келар лекин
орқангдан.

Қочма йигит,
Вақт келар, бирдан —
Фурсат маҳкам тутар
ёқангдан.
Фойда бермас
Минг тавбанг у кун
Сўрар экан фурсат сарҳисоб.
Бенаф ўтган
Ҳаётинг учун
Вақт олдида берурсан жавоб.

Мучал

МУЧАЛ ТАҚВИМИ 22 МАРТДАН БОШЛАНАДИ, ҲОЗИРГИ ТАҚВИМДАГИ ЯНВАРЬ, ФЕВРАЛЬ ВА 21 МАРТГАЧА БЎЛГАН ДАВР ОЛДИНГИ МУЧАЛ ЙИЛИ ҲИСОБИГА КИРАДИ. ОДАТДА, ОДАМ ЕШИНИ МУЧАЛ ЙИЛ БИЛАН ҲИСОБЛАГАНДА УНГА ЯНА БИР ЙИЛ ҚЎШИЛАДИ. ҚУЙИДА МУЧАЛ ЙИЛИ НОМЛАРИ ВА 2007 ЙИЛГАЧА БЎЛГАН САНАЛАРИ БЕРИЛДИ.

1. СИЧҚОН	1900	12	24	36	48	60	72	84	96
2. СИГИР (ХЎКИЗ)	1901	13	25	37	49	61	73	85	97
3. ЙЎЛБАРС	1902	14	26	38	50	62	74	86	98
4. ҚУЁН	1903	15	27	39	51	63	75	87	99
5. БАЛИҚ (АЖДАР)	1904	16	28	40	52	64	76	88	2000
6. ИЛОН	1905	17	29	41	53	65	77	89	01
7. ОТ	1906	18	30	42	54	66	78	90	02
8. ҚЎЙ (ҚЎЧҚОР)	1907	19	31	43	55	67	79	91	03
9. МАЙМУН	1908	20	32	44	56	68	80	92	04
10. ТОВУҚ (ХЎРОЗ)	1909	21	33	45	57	69	81	93	05
11. ИТ	1910	22	34	46	58	70	82	94	06
12. ТЎНҒИЗ	1911	23	35	47	59	71	83	95	07

ИЗОҲ. Мучал йили — 21 мартдан келгуси йилнинг 20 мартигача.
ҲИСОБЛАШ ҚОИДАСИ: Йилнинг мучалини топиш учун 4 ни айириб, 12 га бўлинади. Қолдиққа 1 қўшилса, мучал рақами чиқади.

Сичқон

мучалида туғилганлар ажойиб ва виждонли кишилар бўлиб, улар ўзларини ва бировларнинг тақдирларини билишда башорат қиладилар... Улар омадли кишилар, зеҳнлари ўткир бўлади, кўпинча қўлларидан келмайдиган юмушларга қўл урадилар, аммо содиқ дўст бўладилар.

Сичқон-ит никоҳи яхши бўлмайди, Сичқон-Сигир никоҳи бахтли ҳаёт кечиради.

Сигир (хўкиз)

мучалида туғилганлар аёлларни яхши тушунадилар ва улар билан яхши муомалада бўладилар, кўпчилик ўртасида ўз ҳурмат-эътиборларини сақлай биладилар, узоқ умр кўрадилар. Бу мучалда туғилган аёллар бахтли бўладилар.

Сигир-От ёки Сигир-Қўй никоҳлари яхши бўлмайди, Сичқон билан намунали ҳаёт кечирадилар.

Йўлбарс

мучалида туғилганлар қаттиққўлликлари, жиддийликлари ва бошқа ижобий томонлари билан ажралиб турадилар. Аёлларининг турмуш ўртоқлари оламдан эрта кўз юмадилар, чунки эрларининг айтганларини қайсарлик қилиб бажармайдилар. Йўлбарс йили соҳиблари бирор мақсадни кўзлаб иш қилсалар яширинча эмас, балки очиқдан очиқ йўл тутадилар. Одамлар уларни ҳурмат қиладилар ва илиқ муомалада бўладилар.

Йўлбарс мучалидагилар Тўнғиз йили соҳиблари билан турмуш қуришлари керак.

Қуён

мучалида туғилганлар тақдирига кўпинча аламли ва мусибатли онлар ёзилган. Улар одатда бир томонлама, келажаги равнақ бўлмаган йўлни танлайдилар, қўл урган ишлари осонликча рўёбга чиқмайди. Улардан на бой, на камбағал чиқади, яхши ҳам, ёмон ҳам эмаслар.

Қуёнлар асло Илон ёки Йўлбарслар билан турмуш қурмасинлар. Ит йили билан никоҳлари намунали ўтади.

Балиқ (аждар)

мучалида туғилганларнинг мол-мулки кўп, пешонаси очиқ, узоқ умр кўради, ҳар бир нарсада ўзи қарор чиқаришни афзал кўради, бировнинг аралашишини ёқтирмайди.

Балиқ (аждар)нинг Қуён билан турмуши яхши бўлмайди, у Товуқ билан никоҳланса яхши турмуш кечиради.

Илон

мучалида туғилган йигитлар бахтли бўладилар. Аммо қизлари қийинчилик билан турмушга чиқадилар. Илон йилидагилар оғир мусибатларни енгишга қодир эмаслар.

Илон-Товуқ никоҳи яхши эмас, Илон-Маймун турмуши ажойиб бўлади.

От

мучалида туғилганлар кучлидирлар ва ўз кучларига ишониб иш тутадилар. Уларнинг умрлари меҳнат ва доимий ҳаракатлар билан тўлиб-тошган бўлади.

От билан Сигир турмуши яхши бўлмайди, От-Қўй никоҳи бахтли ҳаёт кечиришади.

Қўй (қўчқор)

мучалида туғилганларда кучли севги ва яқин кишиларига нисбатан ҳурмат ва эҳтиром каби сифатлар мавжуддир. Якkaликни ёқтирмайдилар. Нуфузли зотлар билан алоқада бўлишга интиладилар. Эркак ва аёллари ҳам намунали кишилардир. Қариган чоғларида оғир-босиқ бўладилар.

Қўй йилида туғилганлар Сичқон ва Сигир мучалидагилар билан турмуш қурмасликлари керак. От йили билан никоҳлари бахтли бўлади.

Маймун

мучалида туғилганлар якка ҳукмронлик, ўзини ўзи яхши кўриш, жанжалкашлик, хусумат, икки ёқламалик, бошқаларга азоб ва уқубат келтирувчилик каби хислатлардан ҳоли эмаслар. Улар ўта айёр, маккор, нафратли ва кучлидирлар.

Маймун-Илон никоҳи яхши, Тўнғиз ва Балиқ никоҳи ёмон бўлади.

Товуқ (хўроз)

мучалида туғилганлар фаолликлари, куч-қувват ва қаттиққўлликлари билан ажралиб турадилар. Улардан лутф ва мулойимлик кутмаслик керак. Эркаклари намунавий кишилар бўлишлари билан бирга, сеҳрлари ўткирдир. Интизом, тартиб ва қонун-қоидалар уларга ёқиб тушади.

Товуқ йили соҳиблари Ит ва Илон билан никоҳланмаслиги керак. Энг яхшиси Балиқ билан турмуш қургани маъқул.

Ит

мучалида туғилганлар ўзларига ва бировларга нисбатан кузатувчанлик сифатлари билан ажралиб турадилар. Улар эсли, ақлли ва идрок эгаларидир. Улар содиқ дўст бўлиб, яқинлари йўлида қурбон бўлишга ҳам тайёрдирлар.

Ит йилидаги хотинларни эрлари жуда севадилар, чунки улар вафо аҳлидандирлар.

Тўнғиз

мучалида туғилганлар тинчлик-осойишталикни ёқтирадилар, хавф-хатардан қўрқадилар ва уни илгаридан билиб, олдини олишга ҳаракат қиладилар, ишга совуққонлик билан киришадилар. Яхши ва лаззатли таомларни севадилар. Аёллари одобли бўлиб, яхши тарбия соҳибларидир.

Тўнғиз ва Маймун руҳлари, ривоятларга кўра, опа-сингил эмиш, эндигина бирлашса, бироздан сўнг йироқлашадилар.

Буржлар ва Шамсий йил ойлари

Мучал йилининг ойлари осмондаги ўн икки юлдуз туркуми — ўн икки бурж номи билан аталади. Қуйида мучал йил ойларининг арабча ва ўзбекча аталишини, шунингдек ҳозирги ҳисобдаги саналарини илова қилдик.

БУРЖЛАР ОЙ НОМЛАРИ АРАБЧА	ЎЗБЕКЧА
1. Ҳамал	Қўй
2. Савр	Сигир
3. Жавзо	Эгизак қиз
4. Саратон	Қисқичбақа
5. Асад	Арслон
6. Сунбула	Бошоқ
7. Мезон	Тарозу
8. Ақраб	Чаён
9. Қавс	Ёй
10. Жадй	Тоғ эчкиси
11. Далв	Қовға
12. Ҳут	Балиқ

ҲОЗИРГИ ҲИСОБДА

— 21 март — 19 апрель.
— 20 апрель — 20 май.
— 21 май — 21 июнь.
— 22 июнь — 22 июль.
— 23 июль — 23 август.
— 24 август — 22 сентябрь.
— 23 сентябрь — 22 октябрь.
— 23 октябрь — 21 декабрь.
— 22 ноябрь — 21 декабрь.
— 22 декабрь — 19 январь.
— 20 январь — 18 февраль.
— 19 февраль — 20 март.

ИЗОҲ. Буржлар — зодиак, яъни Қуёшнинг осмон қуббасидаги йўлига жойлашган юлдуз туркумлари. Шамсий йилнинг биринчи ойи — Ҳамал Наврўз байрами нишонланадиган баҳорги тенгкунлик куни (22 март)дан бошланади. Саратоннинг боши — энг узун кун. Мезоннинг боши — кузги тенгкунлик. Жадийнинг боши — энг қисқа (9 соату 10 минут) кунга тўғри келади.